Контрольный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШОАТТА, 3 СЕНТЯБРЬ, 1983 ШУ. ◆ № 106 (6828). ◆ Мах 3 кеп.

ВЕТЕРАНАШ — ПАРТЕ ДОШО ГАНЗ

Назрановски районе дика евзаш а наха чӀоагӀа сий деш а ва партен тӀемаи ветеран Мальсагов Хьаммоахий Тухан. Массанехьа а кхоач из тамашийна хьинар долаш саг. Из бӀаргага йиш а школе берашта юкъе, ПТУ дешархой болча, завода къонача болхлошца къамаьл деш, совхозий кхашка, фермашка.

Из миччахьа вале а, дукха нах хул цунна гонехьа. ЛедуегӀачар теркам тӀаувзаш а дог токадолийташ а дувц Хьаммоахий Тухана Сийлахь-боккхача Даймехка тӀема шерашка советски наха гойтача турпалах, вай махкарча халкъашта юкъерча цӀаниха а доккгдоацача доттагӀалах, советски мехах йоазкача хозача а эздийча а ваьлех, къонабараш тӀехьех боккхагӀчар сий доле традицеш хьалпацара а уж дӀахо дегӀахкувлара а.

МаьлагӀа из вале а, цо волча тайлара гучевоаш заманца товш доаца, наха маӀахт оала гӀулакхаш ледер.

Районе къахьегамхоша дукха баркал вала цхьаькъе дика хӀама деид Хьаммоахий Тухана. Да доацаш тӀом тӀа Байнарий Ӏалаьмате дукха цӀераш йовзийтам цо, царна карегӀдийнна денале гӀулакхаш нехала дахад. Районе тӀемаи къахьегамах сийлен музей хьажийлар а цуй директор а ва из. ХӀьта къонача тӀехьенна военно - патриотически а интернациональни а кхетам балара цох боалача пайдах дукха дувца а дезий - хьогӀ!

Нохч - ГӀалгӀайчен хӀара районе, городе, къахьегама коллективе дукха ба парте, тӀема, къахьегама ветеранаш. Берригача наха лоархӀаш, чӀоагӀа сий деш ба уж.

КПСС ЦК ветеранашца хиннача вӀашагӀкхетаре парте Центральни Комитета Генеральни секретаре, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa ювкъеста Ю. В. Андропова ма аллера: «ЦӀениха ца кхечаргу хьинар доле, бешта-дика нравственни оамалаш йоле. Даьхенна, партене тешаме гӀулакх деш боле нах ба уж».

Берригача советски наха, парте ветераний дегаш Ӏалаьмате чӀоагӀа гӀоздаьхар цу вӀашагӀкхетаро, цига ювкъеста Ю. В. Андропова даьча къамаьло. Тахан а тӀехье вайна юкъе ба хьинар доле ветеранаш. Уж болх беш ба заводашка а фабрикашка а, колхозашка а совхозашка а, цар наха дӀадоазийт парте дӀайта деш, кегирхой тӀехьех сийрда коммунистически идеалаш котъахара.

Масала, шоазткъа итт шу а кхы йоккхагӀа а партейна стаж йолаш верзӀ бӀаьннел соагӀа коммунист ва вай республикас. Церах дукхачар хьинаре даькъе лаьцад Советски Ӏодала доаккхача а из чӀоагӀдеча а, кийнан а ухаш кулакаша, бандиташа дийттача топах кхерабенна тӀехьашна бьинабец уж. Юрта коллективизаци еча, культурни революци чакхйоаккхача, нохчий а гӀалгӀай а Маьшарен боздонера аребоахача шоашера дегӀаш доле даькъа юкъедитыад. ХӀьта Даьхенна Ӏарма ди тӀадеча хьалхарчерца герз ба а дапла къонахчал долаш дийтаб фашистски гӀаьракоех. Парте шоашта тӀадиале моллагӀа гӀулакх, зале дер аьнна наха цо бовлаш, цӀенен дизаш кхоачашдеш хьабоагӀа уж. Бешта малча, ветераний биографена юкъеяхай махка а республика а вахара эгара къахьегӀа, эгара турпалегӀа йола событеш.

Укх денош КПСС обкома партен къахьегамех ветеранашца, тайп-тайпарча моахаллий викалашца хиннача вӀашагӀкхетаре белгал ма денкхер: ветеранаш, къаьна коммунисташ — вай ленински парте беркенца йола дошо ганз.

Наха юкъе идейно - кхетама бола беча, республика кегирхой советски патриотизма а интернационализма а уйланца хьалкхабеча, царна социалистически моралан нравственности эздий оамалаш хьехача, негативни гӀулакхашца мацар боццаш къовсам лоаттабеча доккха даькъа лоац дукхача ветеранаша. Церех ба къаьна коммунисташ, вахара йӀаьхий опыт йола О. А. Куласва, С. К. Казапиев, С. Х. Нуриев, Б. Магомедов, В. И. Филькин, К. Н. Аблаев, М. К. Льянов, Х. А. Мехтиев, К. Т. Каменчук, Л. С. Кулявчинский, А. А. Имагомев, И. Н. Забелин, кхы дукха бараш а.

Ветераний бала лостам лелаш, из дикагӀа вӀашагӀкхьбаккхара наькъаш лахаш а районни а городской а советаш. ХӀьта цар новагӀо болз а бу. Масала, дӀадахача шера 1920 лекци йийшай, дешархоща а профессионально - технически училищашка дешаш берашца а дукхха вӀашагӀкхетараш чакхдаьхад.

КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума решенеш кхоачаш а еш, республика бахача наьха тайп-тайпарча группашца беш бола массово-политически болх тоабаре оарцагӀьяьнний партийни организацеш. Из лоархӀама дешкар кхоачашдеча доккха новкъостал де йиш йолаш ба ветеранаш. Цар йоккхийча опитак ма могга дукхагӀа пайда эцара йоакхо а эза массанахьа, кхоачашде низ дӀахоачаргбона гӀулакхаш царна тӀа а дахкаш. Практико хьаькохаш ма хиннара, къахьегама социалистически дисциплина чӀоагӀъеча, кегирхоита военно - патриотически кхетам лучо, Октябра байракха, Ленина идеяшта боарам боацаш мугӀаьа болаш уж хьалкхабеча, цар бехктокхам лекхбеча дукха хӀама де могаргдолаш ба ветеранаш. ХӀьта церех кӀерана из болх шоай кертгера партийни а граждански а декхар лорхӀаш болга вӀашагӀкхьдинкха даза парте горкомаша, райкомаша, юкъьенцарча партийни организацеша. Укхаза чӀоагӀа лоархӀама да ветераний уналцӀенон, царна эвачуш хадданза йоакхо ер, цараца эздел долаш хилар. Из даим дегахьаба деза ветеранашта уллув бола бечар, ветеранаш учете латтача партийни а профсоюзни а организацеша, вейк хӀарана. Из сийлен декхар а даиза дергдоацаш дола хӀама а да.

РЕМОНТНИКИЙ ГӀУЛАКХАШ

«Грозэнергоремонт» яхача ремонтно - наладочни предприяте коллективо доккхий социалистически декхараш тӀайийцад цхьайттагӀа пятилетка кхоалагӀча шера план хаьал хьалха кхоачашъяра. Уж толаме кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаьйча болхлоша дика къахьегама толамаш доах укх шера. БархӀ бетта план тӀехкхоачашъьй цар. Теплоэнергетически оборудованеш ремонт еш дукха балхаш даьд цар «Грозэнерго» районни энергетически управлене, вежарашка йолча Дагестане.

Уж балхаш деча белгалъяьнай Цатуров Анатолий, Таиев Ӏаьда, Нетреба Виктор, мастераш Радионов Павел, Трегубов Николай, кхыбараш керте латтача слесарий, котельщиккий, турбинистий коллективаш.

Х. СУРУДЖАНЦ.

КПСС ЦК, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК

1982/83 шера Ӏан замалахьа хьайбаш толаме Ӏангара дахара, хьайбай продукташ дукхагӀа яхара а кийчъяра а лелаьча Еррисоюзни социалистически яхьа итогашка хьежай КПСС Центральни Комитет, СССР Министрий Совет, Профессиональни Союзий Еррисоюзни Центральни Совет, ВЛКСМ Центральни Комитет. КПСС ЦК майски ноябрьски (1982 ш.) Пленумий решенеш кхоачаш а еш, дукхача колхозаша, совхозаша, боахамий юкъарча а юртбоахама кхыча а предприятеша, районаша, областаша, краяша, автономни союзни республикаша дика кийчо а яь хьайбаш лерттӀа Ӏангара даьхар, хьайбаш тӀерадалийтанзар, цар продуктивность лакхьелга Ӏалашдир.

Интенсивни методаш, коллективни подряд, фермашка къахьегам вӀашгӀехьбаккхара кхыйола прогрессивни формаш шерра юкъейоалаяра, доакъарех, отрасле йолча ерригача торонех пайда эцилга тоадара, эттара доккхагӀа дола хьоакхамаш дахара хьайбаш лелаеча хӀара сага безам совбеккхара боккха лоархӀам болаш хилар социалистически яхь. Из бахьан долаш хьайбаш Ӏангара доахача юкъа моах бӀарчча хьайицача дикка дукхагӀа даькхад дулх, шура, фуаш. Уж продукташ кийчъяра пачхьалкхен планаш толаме кхоачашъяьй.

Документа тӀа белгалдоаких агропромышленни комплекса предприятейи организацейи коллективашта юкъе вӀашн цхьана гӀуланхаш леладелга а новкъостал делга а чӀоагӀдеша хилар. Фермай продукци дукхагӀа яккхара а из пачхьалкхента дукхагӀа йохкара а хьайбаш лелдераша дӀадолаьдь патриотически гӀулакх шерра хьалльвлад. комбикормови, микробиологически, кхача, дулха а шурий а промышленноста, чхьырий боахама предприятей, сельхозтехника объединеней дукхача коллективаша дукхагӀа арахийцай, юрта боахамга дӀа а кхачийтай комбикормаш а доакъара добавкаш а, фермашта лакхача боараме технически гӀулакх делга Ӏалашдьд, долче, хьайбай продукташ дукхагӀа яхера, уж дӀанийяра, чакхьяхара, лораяра тӀо даьд.

Цунна цхьана соцам тӀа белгалдоаких, цхьайолча колхозашта, совхозашта, юртбоахама кхыча предприятешта хьайбай продукташ дукхагӀа яхара а кийчъяра а торонех бизза пайда эца карагӀа ца даьнилга, шура кӀезига йоаких, хьайбаш лерттӀа дорстадац, хьайбаш доврах а продукци дика ца хиларах а доккхий зенаш хул. ДӀаяхача Ӏан замалахьа новагӀо дулх а шура а ца йоаккхаш йисар Казахски ССР, Киргизски ССР, Калмыцки АССР, Кабардино-Балкарски АССР, Красноярски края, Ростовски, Мински, Кашкадарьински а кхыча а областий районаши боахамаши.

Цхьадолча боахамашка хьайбай боахам дегӀабоалабелга дукхагӀча даькъе тӀехьадиэса цу отрасла болхлошта юкъе социалистически яхь вӀашгӀехьъяккхара гӀулакх формально лелдарех. Болх дикагӀа хьаба бу хьожаш къуйсара эша хьалаш дукхача фермашка Ӏалашдьйац, прогрессивни дӀадолаьрашта пропаганда елга а уж юкъеккхухьилга а, Ӏилманен хьалхалаттача практикаен карагӀдьнираш юкъеккхухьилга ледара леладаьд. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, советски а юртбоахама а органаш, колхозий, совхозий, юртбоахама кхыча предприятей кулгалхой денхарийла ба хӀара фермера гӀулакх кӀоаргга а массе оагӀорахьара а тахка, хиннача кхоачамбоацарех а дуьалийтача гӀалатех а йоагӀаш йола выводаш е, хьайбай продукташ яккхилга а уж пачхьалкхента йохкилга а алсамдаккхара мел эшар де.

КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, Профессиональни Союзий Еррисоюзни Центральни Совето, ВЛКСМ Центральни Комитето 1982/83 шера Ӏан замалахьа хьайбаш толаме Ӏангара дахара, хьайбай продукташ дукхагӀа яхара а кийчъяра а лелаьча Еррисоюзни социалистически яхье котъьннараш а лаьрхӀа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамоташ еннай:

СОЮЗНИ РЕСПУБЛИКАШ:

РСФСР
Украински ССР
Белорусски ССР
Азербайджански ССР
Литовски ССР
Латвийски ССР
Туркменски ССР
Эстонски ССР

АВТОНОМНИ РЕСПУБЛИКАШ, КРАЯШ, ОБЛАСТАШ, АВТОНОМНИ ОБЛАСТЬ

РСФСР гӀолла — Башкирски АССР, Марийски АССР, Татарски АССР, Краснодарски край, Хабаровски край, Владимирски область, Вологодски область, Кемеровски область, Ленинградски область, Московски область, Пензенски область, Пермски область, Сахалински область, Томски область, Тюменски область, Ульяновски область;

Украински ССР гӀолла — Днепропетровски область, Донецки область, Ивано-Франковски область, Крымски область, Николаевски область, Черкасски область.

Белорусски ССР гӀолла — Гродненски область;

Узбекски ССР гӀолла — Андижански область, Хорезмски область,

Казахски ССР гӀолла — Актюбински область, Гурьевски область, Мангышлакски область;

Грузински ССР гӀолла — Юго-Осетински Автономни область;

Азербайджански ССР гӀолла — Нахичевански АССР;

Киргизски ССР гӀолла — Ошски область;

Таджикски ССР гӀолла — Курган - Тюбински область;

Туркменски ССР гӀолла — Ташаузски область.

Котъьннараш а лаьрхӀа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамоташ еннай:

200 юртарча района,

колхозий, совхозий, боахамий юкъарча а кхыча а предприятей организацей 1000 коллектива.

1982/83 шера Ӏан замалахьа хьайбаш толаме Ӏангара дахара, хьайбай продукташ дукхагӀа яхара а кийчъяра а лелаьча Еррисоюзни социалистически яхье дика толамаш даьхача Грузински ССР, Молдавски ССР, Каракалпакски АССР, Къулбаседа-ХӀирий АССР, Архангельски, Житомирски, Ивановски, Камчатски, Киевски, Мурмански, Саратовски, Херсонски областаша дика болх бар белгалдаьккхад.

Вакъахьа лаьрхӀад 1982 шера 9 ноябре КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, Профессиональни союзий Еррисоюзни Центральни Совето, ВЛКСМ Центральни Комитето баьча соцамо белгалдаьхача хьалашкен порядкаген хьежжа 1983 — 1984 шерашка Ӏан замалахьа хьайбаш толаме Ӏангара дахара, хьайбай продукташ дукхагӀа йоахилгеи кийчъелгеи Ӏалашдара Еррисоюзни социалистически яхь дӀахо йихьача.

1983—1984 шерашка Ӏан замалахьа хьайбаш толаме Ӏангара дахара, хьайбай продукташ дукхагӀа, йоахилгеи кийчъелгеи Ӏалашдара лоаттаергйолча Еррисоюзни социалистически яхьа итогаш ергья 1983 шера йиьлагӀча кварталей 1984 шера хьалхарча ах юкъан даьха хьокхамаш чоте а ийдеш.

Союзни республикай Компартей ЦК-та, парте крайкомашта, обкомашта, окружкомашта, райкомашта, СССР Министерствайтен, ведомствашта, союзни автономни республикай Министрий Советашта, халкъа депутатий красной, областной, городской, районни, юртийи поселкови Советий исполкомашта, агропромышленни объединенешта, профсоюзий советаштен комитеташтен могадаьд юкхьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, боахамийн специалистийи терко колхозийи, совхозийи коллективашта, агропромышленни комплекса кхыча предприятештен организацештен юкъе тӀадоагӀача Ӏай хьайбаш дика Ӏангара дахара ханнахьа кийчо яь яккхийтар дукъа ма хулла шерагӀа яхь йоаржаяра тӀаерзаяр. Цхьаккха тайпара мелбалийта йиш яц гӀоша, моца, кхыдола доакъар дукхагӀа Ӏалашдара, общественни бахача наьха шоай доалахьарен хьайбаш пунца эшпача боарахе кхоачамбара тӀаберзабаь беш боба болх. Дикен лоаппача ханен кийчъяь яха еза хьайбаш Ӏангара доахаргдола помещенеш, доакъар кийчду пехаш, фермай технически средствашт. Хьайбай боахама лоаттадеча технически гӀулакха, материальни Ӏалашон боарам айбара, цар продукци ханнахьа хьачуийяра, дика чакхьяхара бола «Сельхозтехника», комбикормови, микробиологически химически, дулхен шурийи, кхачан промышленноста а, кхыча лоаттьой а предприятейи организацейи кулгалхой бехктокхам чӀоагӀбе беза.

Социалистически яхье кхетам балара низах шерагӀа пайда айбе, къахьегама коллективай лоархӀам айбе, цар низаш хьайбай продукци ма могга дукхагӀа яккхара, дерригa дикала хьокхамаш тоадара, отталь заданеш, шоно йоацаш, кхоачашъяра тӀаерзаде деза.

КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК дег тӀара довла боаких Еррисоюзни социалистически яхье котбьннача юрта боахама, кхачан, дулхен шурийи, комбикормови, микробиологически промышленноста къахьегамхошта, цунна юкъе даькъе лоацаш мел хиннарашта, хӀьта Ӏилманен хьалхалаттача оамтам карагӀдийнарех шерра пайда а эцаш, агропромышленни комплекса болхлошна дулх, шура, кхыйола продукци дукхагӀен дикагӀен яккхар дукха, СССР Кхачан программа, КПСС XXVI съезда, КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума решенеш толаме кхоачашъяр духьа лоаттаеча социалистически яхьа байрахх кхы а лакхагӀа айергхиларах шоаш чӀоагӀа дег тийша хилар дӀаях.

* * *

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамоташ еннача районий, колхозий, совхозий, боахамашта юкъерчен кхычен предприятейи организацейи цӀерашта кедатох отраслеви, республикански, краевойи областвойи газеташ тӀа.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совете, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК

КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК 1982/1983 шера Ӏан замалахьа хьайбаш толаме Ӏангара дахара, хьайбай продукташ дукхагӀа яхаран кийчъяран союзни автономни республикаша, краяша, областаша, автономни округаша, районаша, колхозий, совхозий боахамашта юкъерча а юртбоахама кхыча а предприятей коллективаша лелаьча Еррисоюзни социалистически яхьа итогаш а яь, котъьннаргаш лаьрхӀа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамоташ еннай:

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ГӀОЛЛА

1. НАДТЕРЕЧНИ РАЙОНА;
2. С. ОРДЖОНИКИДЗЕ ЦӀЕРАГӀЧА КОЛХОЗА, ВЕДЕНСКИ РАЙОН;
3. XX ПАРТСЪЕЗДА ЦӀЕРАГӀЧА КОЛХОЗА, СУНЖЕНСКИ РАЙОН;
4. «ГВАРДЕЙСКИЙ» СОВХОЗА, НАДТЕРЕЧНИ РАЙОН;
5. «МОСКОВСКИЙ» СОВХОЗА, ШАЛИНСКИ РАЙОН;
6. «ПОБЕДА» ЯХАЧА КОМСАШ ЛЕЛАЕЧА СОВХОЗА, НАУРСКИ РАЙОН.

КПСС ЦК ПОЛИТБЮРО

АргӀанарча заседане КПСС ЦК Политбюрос дийцар аьалаш тӀаккхетачул сихагӀа къахьегама овсарле лаккхьелга Ӏалашдергдола балхаш чӀоагӀдарах дола дош. КПСС XXVI съездо оттадаь из лоархӀама боахама - политически декхар кхоачашдеча пятилетка хьалхарча шин шера белгала болх баьб. Цхьабехьда, заседане белгал ма даккара, цхьайола министерстваш, объединенеш, промышленноста, гӀишлошъяра, машинаькъа транспорта предприятеш къахьегама овсарле лакхьяра планови заданеех лоархӀаьяц. Из бахьан долаш къахьегама овсарлеи алапенен юкъера экономически нийсъяь йола соотношени йаза Ӏалашъеш хиннаяц.

Политбюрос могайр къахьегама овсарлен алапи лакхдалара юкъерча соотношенена планировани елга, цу гӀуланга лаьрхӀа къахьегам вӀашгӀехьбаккхари цунна нормировани елгеи аргадоаккхаш тоадара, Ӏилманен техникаеи карагӀдьнираш, прогрессивни технологи, механизацеи автоматизацеи средствеех хьинарегӀа пайда эцара тӀаерзаяь мероприятеш. Халкъа боахама ерригача звеньяшка хьабаьа балха боарален цунна поощрени ярая. Къахьегамах хьакхиннарашка хьежжа мах телилга айхха бувзам болаш леладара, алапе фондаш ди-нагӀча тайпара а яхом беш а дӀалхийтара, цуй дукхалга а дикалга а хьежжа къахьегамах мах телара принцип дергагӀа а цӀенхаштта а чакхйоаккхача болхлоша, гӀулакхерча наха, колхозхоша кхы а хьинарегӀа даькъа лацара эша хьалаш хьакхоллара, къахьегама коллективашта цу даькъе енвача бокъонех бизза пайда эцара лоаттабу къовсам чӀоагӀбанза барг ца хилара теркам тӀаберзабаьб.

Союзни республикай компартей ЦК-шта, парте крайкомашта, обкомашта, горкомашта, райкомашта тӀадиллад алапи лакхдара лард хиларах тарра, къахьегама овсарле лакхьелга сихдара къахьегамхой оарцагӀбоахаш бу организаторски а кхетам балара а болх чӀоагӀбар, дисциплина, порядок, организованность чӀоагӀъяра, производство дегӀайоалаяра а къахьегама овсарлеи алапени юкъера норматива соотношени а планови заданеш лакхо йоалаш кхоачашъяра хьалхара деррагача боарамий боахама кулгалхошкара доагӀар хьадехилга а царна тӀалатта персональни бехктокхам а чӀоагӀбар.

Политбюрос дийца а дийца могадир кердача моделех йола бос бола телевизораш хьаелга вӀашгӀехьданккхара СССР Министрий Совето де лаьрхӀа гӀулакхаш. Цунца цхьана белгалдаьккхад, цхьайолча министерствай, объединеней, предприятей кулгалхоша бос бола телевизораш дукхагӀа арахеца а гӀерташ, телевизораш лоаш санна уж хьаеча дӀаухийтача электронни техника изделеш а материалаш а дикагӀей тешамегӀеи хилийтара хоадам болаш хӀама ца даьлга. ХӀьта цу гӀулакхо нийдархой нийса претензеш хулийт.

Уж кхоачамбоацараш дӀадахара, хӀанзарча хано дӀадехарашка хьежжа йола кердача моделех бос бола телевизораш арахецилга сихдара 1984 — 1985 шерашка сурт геттара дика гойташ а балха тӀа тешаме а йолаш, хӀанзарчарна нийсйча электроэнерги а материалаш а наьха санна кӀезигагӀа эшаргйола бос бола телевизораш арахецарга довла лерхӀ.

ЙоагӀ - йоагӀача министерствашта заданеш оттаьй интегральни схемаш, дикагӀа йола кинескопаш, кхыйола электронни прибораш йоахка кердача моделех йола бос бола телевизораш арахецара. Бос бола керда телевизораш хьаяра эша комплектующи изделеш, материалаш Ӏалашъяра де деза гӀулакхаш, хӀьта миттa оттаь заданеш Ӏалашъяра тӀаерзаяь кхыйола мероприятеш белгалъяьхай.

1985 шера бахача наха выборочни социально - демографически тохкам белга нийса лаьрхӀад КПСС ЦК Политбюрос, тӀеххьара перепись хинначул тӀехьагӀа мехка бахача наьха составе хинна хувцамаш довзийта, шийтталагӀча пятилеткана а кхы тахьагӀарча хана а экономически социальни дегӀаяхара планаш кийчъяра эшаш йола даннеш гулъе торо хулийтаргъя цо.

КПСС ЦК Политбюро заседане Советски Союза чурча а арахьарча а политика кхидолча дӀахьех йола решенеш тӀаийцар.

МАГӀАЛБИКА ЦӀЕЙ ДЕЗДАР

«Октябрь» яхача культуре ЦӀеи йоккха зал йизза дукха нах гулбеннабар МагӀалбика мехкдаьтта дакхе доладаь 50 шу дизара цӀей дездара хетаьча районa къахьегамхой викалий тодонастевени собрание.

Укхаза бар МагӀалбика эгара ваьлла мехкдаьтта лоаш хинна цуп тӀехьагӀа мехкдаьттахой город къепьеш, цун сий лакха лоаттадаш хьабеккха тӀема а къахьегама а ветеранаш, укх пятилетка декхараш кхоачашдеш «Ӏаьржа дошуя» лохаш лаьттан чена техкараш, мехкдаьтта доахараш, газ чекхйоахараш, городерчен районерчен ерригача коллективай КПСС Нохч - ГӀалгӀай обкома, «Грознефть» объединение викалаш.

Иштта МагӀалбикерча мехкдаьттахошца цхьана цар цӀей дездача даькъе лоацаш хилар Гуржий республикерча Казбекски районера, Къулбаседа-ХӀирий республикера Правобережни районера, Назрановски районера делегацеш.

Торжественни собрани хьехаьча къахьегамхой депутатий МагӀалбике горсовета исполкома декхараш кхоачашдеш волча В. Г. Третьякова.

ЧӀоагӀа раьза хинна тӀоарош дотташ тӀеийцар собрание гулбеннараша КПСС Нохч - ГӀалгӀай обкома, Нохч - ГӀалгӀай АССР ЛакхехьарӀа Совета Президиумо республика Министрий Советой дезача цӀейца МагӀалбикера мехкдаьттахой. Берригa къахьегамхой даькъала бувцаш дейта моволшала кехьат.

МагӀалбике мехкдаьтта дакха доладаь 50 шу дизара хотаь доклад ю УБР начальника, С. А. Темирсова.

Докладчика дувц МагӀалбикера мехкдаьтта майдаш кареерзаяра ТӀирча довкъашке ковча доагоо доакхиле дегӀадоаладарах. Шин эргӀа юкъе керда, хӀанзаре мехкдаьттахой город хьаьяра исторех. ЦӀерах йоах эттара хьалхарий наьа керда моттиг кареерзаеш хиннача тайп-тайпарча къамах боача буруадеттерий, мехкдаьттахой, гӀишлонхой, цар дӀадоладаь сийлен гӀулакх дӀахо хьош, Социалистически Даьхенна керда везар хьалдара чӀоагӀа эшаш хинна мехкдаьтта даккхаре боарам хьахбеш хьабельхарий, цергара къахьегама эхтафета хьа а нийца техен МагӀалбика мехкдаьтта лохеш а доаккхаш а хьабоагӀарий.

МагӀалбик социализма кердача вахаро, вай мехкарча дерригача къаьмашта юкъе чӀоагӀдинна дӀаэттача доттагӀало хьахьелла город а. Тахан городе цхьа дезал вина хьинар кхо ца деш къаьцеган ба 28 къамах бола нах, аьлар докладчика. Мехка индустриализаци еча, фашистий гӀаьрахоща гӀом лоаттабеча МагӀалбикерча мехкдаьттахоша доккха даькъе юкъедихьелга белгалдаьккхар цо.

Шийи доклад йистейоалаш С. А. Темирсова дийцар МагӀалбикерча бурувдеттерашта, мехкдаьтта доахарешта, газ чекхйоахарешта къепашна латтача доккхийча декхарех, уж кхоачашдара де дезарех.

МагӀалбикерча мехкдаьттахой цӀей даькъала дувцаш, дӀахо йодача хана а мехкдаьттахой города сийле лакха лоаттае цар аьттув хилар хоаш доацаш доаккхаш къамаьл дир «Грознефть» объединена генеральни директора Р. М. Хачатурова, хьалха цхьолагӀча промысла начальник хинна вӀалэ пенса йолча Социалистически Къахьегама Турпала М. Я. Паука, мехкдаьтта доаккхача оператора М. У. Додова, МагӀалбика парте горкома хьалхара секретарь хиннача «Грознефть» объединена генеральни директора заместителa И. А. Аванесова, вежарашка йолча республикашкарча районий делегацей кулгалхоша. Мехкдаьттахой города совгӀатеш а делар цар.

Иштта торжественни собрание гулбеннарашна моарша а хьехтар, цар цӀей даькъала а дийцар городерча пионераша.

КПСС МагӀалбика горкома шоллагӀча секретаре Т. Д. Албогачиевас дӀаелар цӀей сийна социалистически яхье хьалхара моттигаш яьхача коллективашта — газ чекхйоахача завода керара кара тоаеле ЦӀе байрахх, «Малгобекнефть» НГДУ ЦӀе вымпел, буруа даттача белгий управленена Сийлен грамота. Дика толамаш даьхача дукхача болхлошта Сийлен грамоташ а елар.

Собрание даькъа лоацаш хиннарашта доккха концерт делар Казбекски, Правобережни районашкарча, МагӀалбикерча художественни самодеятельноста доакъашхоша.

А. ВАСИЕВ.

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕШКА-ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

БОАГIАШ БОЛА ЛОСТАМ ЛУ

Шу бутт ха я тха районе хьалха партгруппаши тIаккха цехови парторганизацеши шоаш шера баьча балха итогаш еш йола. Белгал ца даьккхача дергдац цу гIулакха городской а юкхьандара а партийни организацеш хьалхе кийчо еш хиннилга. Цу даькъе ший къаьсттача теркаме леладир аз гIулакх шоай структуре цехови парторганизацеш, партийни группаш йолча юкхьанцарча партийни организацеша.

Июль бетта парте горкома бюрос дийцар ше кампани ханнахьа дIа а йолаь лерттIа чакхъякка езаш хиларах дола дош. Цул тIехьагIа партгрупоргашцей цехови парторганизацей секретарашцей семинараш чакхъьяр. Кийчон болх беча юкъа хIара кIирагIа горноме хулача аппаратин совещане парткомий секретараща, орготдела болхлоша хоамаш дора лохерча партийни звеньлшка цу хьакъехьа деш долчох лаьца, хIаьта царна эшаш дола практически новкъостал а доаттадора.

ТIаккха август бетта цехови парторганизацей отчетно-хоржамий собранеш хьалхара шу тур чакхъьянначул тIехьагIа юха а горкома бюро тIа дийцар цох лаьца дош. Цо торо хилийтар цу даькъе хIанзалца хьадаьчун мах бе, кхоачамбоацараш дIадахара наькъаш белгалдаха. Цу дерригнс, шеко йоацаш, дика элиник йир цу балха боагIаш боль лостам балара. Дукхазахьа хиина собранеш лаьхаза идейно-теоретически боараме, коммунисташа хьинаре даькъа лоацаш, долаш долча кхоачамбоацарех майрен гучадаьхи къамаьлаш деш чакхъьяьлар. ХIаьта керттердар цига аь докладаш а уж юкъашдаь къамаьлаш а тIадерзадаьдар партгруппаша, цехови парторганизацеша, хоржаш йолча партийни активо КПСС XXVI съезда, цул тIехьагIарча КПСС ЦК Пленумий решенеш кхоачашъяр дукха шоай планови заданеш социалистически декхараши кхоачашдара, дисциплинен порядоки чIоагIъяра мах, аргара хьалха коммунисташ, сарцагIоахаш баьча балха хоадам боллаш анализ яра. ЧIоагIа хьашт долаш къоастадир парте членаша, кандидаташа КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленумо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдарца дувзаденна гIулакхаш.

Иштта, «Сагопшинский» совхоза шурий ферма партгруппе хиннача собране ше къамаьл деш зоотехника Х. Бокова белгалдаьккхар, вай эггара чIоагIагIа хIанз балха ларде лувша еза цу пленума решенеш. Цар вайна иниъ хьех идейни, организаторски, боахама болх вIаши ейхха бувзаш лелабара, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара из чIоагIагIа тIабергзабара.

Цу собранешка шоаш парте чурчех арахьарчеи политикана боарам боацаш раьра болга хьахайкадаьча коммунисташа хIаькха а хьахьекхар шоай мугIараш кхы а чIоагIагIа кхотадешилга, хьинари организованности лакхъенилга, партгруппайи цехови организацейи дешал айденилга. 70-нех 66 партгруппен 31-нех 23 цехови организацен беррига коммунисташ тIаболаш чакхъьяьлар собранеш. Беррига хьайцача 80 КПСС членои кандидатои къамаьлаш дир е 54 процент. Лакхе латтача городской органий, хIаьта иштта лохерча звеньшкарча хоржача актива, боахама кулгалхой адресагIа критика еш, болх тоабара предложенеши замечанеши еш къамаьлаш дир 172 коммунисто.

Отчетно-хоржамий собранеш кхорта болаш чакхъьяьлар «Сагопшинский» (секретарь М. М. Боков), «Кавказ» (секретарь Г. А. Червонная) совхозий, Вознесенски газ чакхйоакхача завода (секретарь С. Н. Лечаев), Малгобекски технологически транспорта управлене (секретарь Т. В. Сукин) партгруппашкеи цехови организацешкеи.

Чакхъьяьннача собранешка 78 болхло хержав цехови парторганизаце секретараллеи партбюрой членаллеи е берригнех 60 процент совгIа, хIаьта партгруппашка 64,3 процент. Партгрупоргаштеи секретараштеи юкъе ваь юкъера дешар дешаза саг, царца хIана дукхагIа ба хаьлкъа боахама специалисташ, кхалнах.

Баькъда, йолаш я районе отчетно-хоржамий кампани лерттIа дIайолаь кIанзалца хьачаккйоакхаш хулга Iалашдаь йоаца организацеш а. Царех я «Малгобекнефть» НГДУ (секретарь Ф. А. Алботичева), УБР (секретарь В. Н. Чирков), «Алханчуртский», «Малгобекский» (секретарь А. Я. Даурбеков), «Советский» (секретарь М. А. Булгучев) парткомаш партбюрош. Цар цхьайолча партгруппашкеи цехови организацешкеи хиннача собранеша баьча балха лерттIа а массе оагIорахьа а боагIа мах бийзар, докладаши даь къамаьлаши керттерча даькъе хIара деяннарча производственни гIулакхашта хетадаьдар, цудухьа коммунисташа хайра даакъа ца лоацаш чакхъювлар, тIанийдаь соцамаш хьадда дацар.

ТIаккха производство дIахо дегIайоалаяр, цун эффективность лакхъяр, коммунистий авангардни лоархIам айбар, организаторски а идейно-политически а болх тоабар санна дола лоархIаме дешаш ца хьоадеш дитар цар. ХIаьта кхетадеш да, цар цхьайолча парторганизацешка собранеш чакхъяхара порядок телхаеш хилар а. Шера 2—3-зза мара уж ца ераш е йолаш я. Цхьан дешана хьалч, собранеш кийчъяра а чакхъяхара а гIулакх боагIача боараме хулга Iалаш ца даьча лакхе йийцача парткомийи партбюройи секретарашкара парте горкома бюрос хьадийхар из болх дIахорча хана цIенхаштта тоабелга.

Цу фактаща хьатойт цу хьакъехьа парте горкома организационни отделах а бехк баккха боагIилга, цар доагIар хьадийлаьда цу партийни организацешкара, цар лохерча звеньшка цу даькъе латта хьалаш лерттIа тохкаш хинадаш. Цар балхах лаьца укх тIехкхьарче шии шера ихьаь цкъа лош дийцадац парте горкома бюрос.

Сагото кйташ ла цхьаькха цхьа хIана а XXVII городской партконференци хиннача тIехьагIа 3 мара партгрупп тIаккхийттаи районе, хIаьта юртарча организацешка — цхьаккха а. Цун бахьан совхоаий юкхьанарчи парторганизацеша шоай структура оргаякхав тоавра, мугIараш шерадеe, коммунисташта юкъе болхлой дукхагIа хилийтара йоакхо ца яр.

ХIанз дIадолалденнад юкъхьанцарча партийни организацешка отчеташи хоржамаши. Цу хьакъехьа хьалха дIанхача шерашка Iоаьъча дикача опытах когIортала а еш, гучадийнна кхоачамбоацараш кхы ца хилийтара беррига низ тIабергзабаьб тха партийни организацеша.

М. БОКОВ,
парте МалгIайта горкома орготдела инструктор.

КОММУНИСТАША МАСАЛ А ГОЙТАШ

Укх денoшка «Старогрознефть» НГДУ № 1 йолча цехе хилар отчетно-хоржамий партийни собрани. Партбюрос отчетни хана баьча балхах доклад йир цун секретара оператора К. Н. Аванченкос.

Докладчико а цул тIехьагIа къамаьлаш даьча коммунисташа а белгалдаьккхар КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.), июньски (1983 ш.) Пленумаш хиннaчул тIехьагIа идеологически, политико-кхетам балара болх холуш тоабеннилга; производственни, къахьегама дисциплина чIоагIъеннилга. Эргабаьннаб политинформатораша, агитатораша бу болх — дукхагIа а дикагIа а еш лекцеш, чулоацам кIоаргагIа болаш хул политхоамаш, парте а советски паччахьалкхен а политиках болхлошца ду къамаьлаш из царна дика йоашхаш, дIакхетабеш хул.

8 шу хьалха цеха коллектива ений коммунистически къахьегама коллектива яха еза цIи. Цу хана дена хIара шера хьинарерча къахьегамца из цIи чIоагIъеш хьабоагIа мехкдаьттахой. — ДIадахача шера, — аьлар К. Н. Аванченкос, — цеха коллектива ений управлене карара кера тела цIе байракх. ТIаккха отчетни хана цаI моттиг цийсенйиц къахьегама дисциплина толхаьль. Цо тешал ду коммунисташа кхетам луча балха дика йоакхо еш хилар.

Толамаш доахаш хьайоагIа из коллектив карарча шера а. 7 бетта план тIехкхоачашъьяй. Планал совгIа 4817 тонн «Iаьржа дошув» даьккхад.

ЧIоагIа терко ю партбюрос хIара кхоача болхлочуна тIачIоагIваь хьехамча хилийтара. М. Атарщикова, Н. Мурадяна, В. Лебедева шоай йоккха балха опыт кхмаьрша еkъ къоначарца. Цул совгIа, цар карарзаьяь шиъ кхоъ говзал, хIаьта Сивцов Александра — пхиъ. Шоай болх дика бова цеха беррига хIана бац аьнна болча къахьегамхошта. Цудухьа царна каратIдаьннад укх шера хьалхарча квартале 80 процент мехкдаьтта дикала лакхерча группех дIадала, тIаккха планагIа дIадала дийзар 35 процент мара дацар.

Овсаре болх баь цеха рационализатораша а. Цар ений 10 рацпредложени производства юкъейоаллярех 8 эзар сом пайда баьнаб. ДикагIа бола рационализатораш ба оператор Билык Владимир, механик Деревянко Лев.

Беррига коммунисташа цхьаце общественни гIулакхаш кхоачашду. Шерра даакъа лоац коллектива вахара юкъе. Шоай масалца цар массане а хьинар совдоах.

Отчетни юкъе парте мугIаранкъ тьайцав дикагIа бола цаи болхло. Уж ба операторш В. Лешенко, Л. Тюрьшина. Тахан цехе 46 коммунист ба.

Прениешка къамаьл даьча В. Билыка, Н. Ибрагимова белгалдаьккхар, партбюрос отчетни юкъа тоъал болх баь хилар. Цуна цхьана собране дийцар найдещача кхоачамбоацарех. ЦIенхашта критика йир управлене ЖКХ-на къахьегамхой хьашташ лерттIа кхоачаш ца дарах.

Собране тIайицар болх дIахо а тоабара бола соцам.

А. ТИЩЕНКО.

Боахам дегIабоагIаш латт

Гудермесски мехкдаьтта промысла барттайнача коллективо 30 августе кхоачашъйай дерригача технико-экономически хьокхамий бархI бетта план.

Цкъарчоа из сел бокха толам бац аьнна хетадала тарлу. Баькъа, кхетаде эшаш да цхьа лоархIаме хIама — ер тихьан кхоалагIа шу да промысла болхлоша керда бурувтоха скважинеш а йоацаш, къаьнарча скважинаш чура мехкдаьтта доакха.

Тхьо шу совгIа ха я ший социалистически декхараш, паччахьалкхен планаш хадданза тIехкхоачашдеш промысла коллектив хьайоагIа. «Октябрьнефть» НГДУ мехкдаьтта промыслашта юкъе дукхаза а хьхай цо хьалхара моттигаш. ХIанз реконструкци еш латт гудермесски участкана, кердаьккха техеш я оборудовани. ДукхагIа мехкдаьтта а газ а яккха торо хулийтаргба цу гIулакко. Але деза, укх мехкдаьтта промысла болхлоша тоахаш дола бурув тIехкIоаргача тIоанашна деттаи хилар. Йоккха я промысла бурувдеттараша гIулакх ду территори: Гудермеса, Шаьла, Ножай-Юрта кхаь районе.

Дукха ба промысла коллективе дукхача шерашка къахьегаш бола производства ветеранаш. Шоай знанеш, балха говзал, дог раьза а долаш цар кагирхошта дIалуш хиларех сий ду цар. Царех ба укхаза 40 шера хьанала къахьегаш вола В. Вердзе, 25 шу гаргга болх беш вола С. Матлиев, Х. Рукманов, дукхха кхыбараш. Хьахиний бурувдеттарий операторий дезалий династеш а. Воваш ба укхаза Хож-Баудн, Аьхмад, IаддалВоагIап Борхадикиевгiар, цар новкъост Дадатов Iаьла, замерщица Арсунукаева Нура, кхыбараш.

ХIара коллективе толамаш, цо гойташ дола дика хьокхамаш тийша да коллективана керте латтача кулгалхочох, цун организаторски технически говзалах, знанеш лакха хиларах. Толамгара толамга ший коллективе кхуал укх тIехкхарча тхьаь шера промысла начальника Дадатов Тагир Усмановича. Беза мах баьб Даьхено цун хьалналча балха. Дукха деза совгIаташ тийнад цунна, из ва КПСС Гудермесски горкома член. Новогрозненски поселкови Гудермески городской Советий депутат. Ерригача районе а динагIвола пропагандист лоархIаш ва Тагир Усманович.

Дика толамаш дахара керттердар лерхI укхаза дисциплина чIоагIа хилар. Ханнахьа балха хьа ца вар, корта бохабу маларш шелар, балха ха зехьа йоаяр, вIаши гIоaка хилар фуд хоэш дац коллективе. Из хьал укхаза иштта этта тоъал ха я. Собранешка дувца уеттадеча дешай чулоацам керттерча даькъе производства хьалаш тоадарах, чура гораниш ма могга дукхагIа гуча а йоахаш, шоаш тIанийца доакхий социалистически декхараш кхоачашдара де дезарех да. Цо торо хулийт дана а шоаех дика дош алийтара болхлой къахьегама хььар айде, овсарле а балха дикал а лакхе хилийта.

А. СУРХОЕВ.

КХОАНА—МЕХКДАЬТТЕИ ГАЗОВИИ ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ ДИ

Социалистически яхье массала котало йоахаш хиларца белгалъювлаш я «Суннжанефть» мехкдаьттеи газа йоахача управлене мехкдаьттана перекачка ейа участка коллектив. Шоай декхараш довзаши, балхах дика кхеташи хиларца цIя хеза ба операторш: Кострыкин Петр Николаевич, Желябовский Николай Викторович, слесараш-ремонтникаш Панков Виктор Григорьевич, Евлоев Iийса, электросварщик Захарук Владимир Петрович.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) Г. Н. Кострыкин, I. Евлоев, Н. В. Желябовский, В. Г. Панков, В. П. Захарук.

И. ПЛИЕВА сурт.

СОВГIАТАШ КИЙЧДАЬД

Укх шера вай республика мехкдаьттахоша деэду Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьтта промышленноста 90 шу дизаре цIей. Дукха хувцаденнад цу шерашка. Дукха а кIоаргагIа яха йоланьй скважинаш, лакхбеннаб буровой установкай низ. Iилманхоша, техникаша, технологаша хьинаре новкъостал ду бурувдеттарашта, мехкдаьтта доахарашта. Бурувдеттарашка кхаьчай прогрессивни техника, контрольно-измерительни прибораш, электронни аппаратура, дукха кхы керда хIамаш.

Вай республикерча дукхача къамех латташ йолча мехкдаьттахойи газовиний коллективаша шоай политически къахьегамеи хьинар айдаь кхаьъет КПСС XXVI съезда, КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.), июньски (1983 ш.) Пленумий решенеш йолла кхоачашъяра. Шоай цIейна башха-дика толамаш доахаш накъабаьккхаб Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьтта промышленноста къахьегамхой. ЦхьайтталагIа пятилетка йолаелча денз вай республикерча мехкдаьттахоша планагIа лаьрхIачул совгIа даьккхад 277 эзар тонн «Iаьржа дошув», 170 миллион кубически метр газ. ХIаьта заданеца совгIа техад 19,1 эзар метр бурув, эксплуатаце дIаеннай лакха дебит йола 93 скважина, мехкдаьтта запасаш тахкара задани тIехкхоачашъяй, мехкдаьттаца хьайоагIача газах пайда ийбелга 96,1 процентага дIакхоачадаьд.

«Грознефть» объединене юкъейоалаьй тIоанашнара хьадоагIа мехкдаьтта дукхагIа хилийтара йола керда методаш. Царех я боккхача низаца тIоанашка газ чуухийтилга, щелочной заводнени елга, кхыйола методаш.

Малгобекски мехкдаьтта доахача моттиге духхьанха юкъейоалаьй скважинашкара хьадоагIаш дола мехкдаьтта дукхагIа хилийтара йола керда — цIера алаца тIоанашкара мехкдаьтта дукхагIа арататтаргдола метод. «Малхбузен Гудермес» яхача моттиге хьалъеш керда карбамидни установка я. Цо тIоанашка хий чу а ухийташ дукхагIа хулийтаргда хьадоакхха мехкдаьтта.

Хоадам боллаш дола толамаш даьхад лаьттан чехаш техкараша а. ДукхагIа бурув детт Къулбаседе-Брагунски, Ханкальски яхача моттигашка, Iаьржа лоамаш яхача моттиге. Республика малхбоален оагIорахьа тохкама бурув тохара дола балхаш дIадоладеш да. Туха кIалхара юрски тIоанаш тохкараша а дукха детт бурув. Мехкдаьтта дукхагIа хилийтар, цун запасаш йоккхагIа хилийтар шоаех тийша долга дика кхетадеча бурувдеттараша низ кхо ца беш а творчески а къахьег.

Укх тIехкхьарча хана бурув тохара балхий управленеш Iалашъю хIанзарча оборудованеца. 7 эзар метрга кхаччалца кIоарга скважинаш йоах цар. Из тамаш а яц. Технологически процессашта чIоаттIа механизацин автоматизацин яьча, боккха низ болча оборудованеца, насосни боахама, подъемни установкаца Iалашъяьча йоккха йоацача завода тара я тахана буровой установка. Цудухьа мел чIоагIа халонаш нийсъьхиларах хьовзам ца хулийташ болх бу бурувдеттараша.

«Грознефтегеофизика» коллективо толаме кхоачашъяй укх шера бархI бетта план. Геофизикаша хьинаре къахьегарах вIаштIехьдаьннад чоалханерча технически хьалашка кIоарген тIехкIоарген йоахача скважинашта доагIаш дола гIулакх де. Укх шера бурув тохара цар кийчъяй ши структура. Ма могга сихагIа а дукхагIа а Iалашъеш я треста коллектива эггара кердагIйолча техникаца: сейсмостанцешца, сигналашта цифровой регистраци еча карточакий лабораторешца, материалашта обработка еча электронно-вычислительни машинашца. ЧIоагIа терко ю тресте геолого-тохкама балхаш эргадаьха тоадара. Дийнахьа а бус а мехкдаьттахошта гIулакх деш я геофизиний служба. КIоарга скважинаш йоахача даим геолого-технологически тIахьожам лоаттабу цар. Тохкама партеша йилла сезон йоацаш болх белга юкъедоаладеш латт, вешта аьлча, бIаргчача шера.

Мехкдаьттахой цIейна дикача къахьегама толамашца накъабаьккхаб «СевКавНИПИнефть» институтa, Грозненски мехкдаьтта институтa, промысловн геофизика лаьрхIача конструкторски технологически бюро коллективаш.

Укх шера дика къахьегаш хьайоагIа «Севкавнефтегазпереработка» яхача объединене коллектив. Цхьа бутт дIабахийтабаи цо ше тIанийла декхараш тIехкхоачаш ца деш. Пятилетка шин шерен ах шерен планал совгIа по маьхала лакхай 6,8 миллион сом мах бола товарни продукци, потребителашка дIакхачийтай планагIа лаьрхIачул совгIа 190 миллион кубически метр йокъаь газ, кхыйола продукци. Объединене технологаша тIагIертта къовсам лоаттабу мехкдаьттаца хьайоагIача газах ма могга дукхагIа маьхера компоненташ хьакъоастаяра. ХIаналехьа алементарни углеводородаш кораньй цар на, нефтехимикашта эшаш йола бийдал я из.

Мехкдаьттахошца цхьана заводий специалисташа тIагIертта къовсам лоаттабу промыслашкара газ алаца ца йоагийташ йитара схема эргаяккхара. ТIатIа дукхагIа продукци арахец Грозненски ремонтно-механически заводеи Карабулакски химически реагентий заводеи коллективаша. ВIаьш эзараш сомий маьха запасни оатхалаш, химически реагенташ, оборудованеш арахий цар бархI бетта мехкдаьттахошта лаьрхIа планал совгIа.

Халкъа боахаме боккха лоархIам болаш дола декхараш кхоачашдеш я лаьттан чеашкарча йоахалах пайда ийбара йолча Къулбаседа-Кавказа управлене коллектив а. ДукхагIа пайда ийбу термальни энергех. Мехкдаьтта тIоанашка цкъа пайде ийдача хих СССР-е эггара хьалха шоалагIа пайда ийбе болабаьб вайцига.

Дог гIоздоаха къахьегама толамаш а доахаш, хIара бетта ше тIанийна декхараш дика тIехкхоачашдеш я Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене, цуна чу мел йоагIача предприятей коллективаш. Из хьахиннад кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешца болхлошта юкъе боккха политически организаторски болх барах, шоай хьинари низи кхо ца беш бурувдеттараша, мехкдаьтта доахараша, вышкомонтажникаша, операторша, геофизикаша, токараша, водителаша, гIишлошоша, производстве хьалхалаттарашеи новаторашеи къахьегарах. Коммунистически хьисапе къа а хьегаш белгалбаьнна ба болхлой Н. Ф. Николаев, О. А. Григорьян, Б. Х. Умаров, В. К. Катков, П. С. Эсмурзиев, Е. Я. Лавренко, Г. А. Голупенко, Б. Н. Макаров, Г. П. Редькин, П. Ж. Хадзиева, Л. Н. Демильханов, кхы дукха бараш а.

Мехкдаьттахошта нарагIдийнараш дукха а дика дале в. царча хьалхашка латта декхараш бехктокхаме да. ТIехкIоаргачара, туха кIалхарча тIоанашкара углеводородни бийдал лаха езаш ба уж. Шоай профессиональни цIейна дикача къахьегама толамашца накъабаьхна бола республикерча мехкдаьттахой бIубенна ба хьалхашка латтача декхарех шоаш толаме лоархIаберзхиларах.

В. ЛАВРИНЕНКО,
КПСС обкома мехкдаьттаи химически промышленноста отдела инструктор.

КХЫ А ХЬИНАРЕГIА КЪАХЬЕГАРГДА

Дикача къахьегама толамашца накъабаьккхаб укх шера мехкдаьттая газовия промышленноста болхлой Денна «Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттеи газаи йоахача кхоалагIча цеха болхлой. Цунца цхьана кхы ши цIей а дезду цар укх шера — МалгIабике мехкдаьтта даккха доладаь 50 шуи мехкдаьтта промыслай 90 шуи дизар.

Цу кхаь а цIей сийна доккхий социалистически декхараш тIа а ийца хьинар кхо ца деш къахьегаш хиннаб цеха мехкдаьтта доахараш. Паччахьалкхен планаш а тIанийца социалистически декхараш а толаме кхоачашдеш хьабоагIа уж.

ТIехкхоачашъяьй цар бархIбетта мехкдаьтта лаккхара план. Цхьа эзари яхо бIаь шовзткъеи итт совгIа тонн мехкдаьтта деннад Даьхенна планал совгIа. Из хул ерригача мехкдаьттаи газовия управлене кхаь а цехо планал тIех деннача мехкдаьттах ахалел совгIа. Цеха коллективо толаме кхоачашдаьд шийна хьалхашка лаьтта кхыдола декхараш а.

— Уж толамаш даьа тха вIаштIехьдаьннад мехкдаьтта доахарий къахьегам дика вIашагIбаккхарца, ерригача коллектива барттайна болх барца, мехкдаьтта доаккхачи кердача техникаи технологехи пайда эцарца, хIара болхлочун дисциплина чIоагIъярцеи бехктокхам лакхбарцеи, — дувц цеха начальника Монахов Михаил Миронович. — Коммунистически къахьегама коллектива цIи лелаеча тха цехе цхьа моттиг хиннац балхен къахьегамен дисциплина толхаь укх тIехьарча шин шера.

Къаьнача скважинашкара доаккхаш ца укх тIехьарча шерашка мел доакха мехкдаьтта. Ма могга дукхагIа из декхара лаьрхIа тайп-тайпара 70 совгIа геолого-технически гIулакхаш чакхдаьхад мехкдаьттахоша. Кхо эзар гаргга тонн мехкдаьтта даккха торо елай коллективана дика уж гIулакхаш чакхдахаро. Цхьа килограмм а ца йойташ мехкдаьтта хьдаккхара цахаддаш къовсам лоаттабу цехе.

«ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехдика хьадер дукхагIен хилийта!» яхача девизагIа болх беш я мехкдаьтта доаккхача мастераша Цечоев Саварбика, Трегубов Александра, Лупоглазов Егора кулгалдеш йола цахара кхокийе а бригада. Шоашта хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашду царех хIаране.

Балха говзал лакха йолаш, моллагIа шоашта тIалилла гIулакх диказа чакхдоаккхаш, шоашкара массанена коммунистически къахьегама хьехам гойташ ба хIанз цехо болх беш бIубенна мехкдаьттахой мугIарашка латташ бола тIемен къахьегамен ветеранаш. Царна юкъе ба къаьнагIбола мехкдаьтта доаха операторш Киселев Иван Филиппович, Бузуглов Василий Герасимович, Сисева Лидия Марковна, Калмыкова Анна Васильевна, кхыбараш.

Иштта, мехкдаьттахочун говзал кIоаргга карагерзаь, нахаца болх бе ховш, уж барт-цхьоагIо йолча коллективе вIашагIтоха, кхоуабе карагIдоалаш, промысле болх бу 27-гIа шу долаш ва цеха начальник ше М. М. Монахов а.

Цар новкъостал деш, говзах дIалуш итташ къона мехкдаьттахой лаьлкхийннаб промысле. ХIанз шоай хьехамчий сий лакха лоаттадеш хьинар кхо ца деш къахьегаш а ба уж. Царех ба мехкдаьтта доаха операторш Ткаченко Михаил, Ларин Александр, Микульчина Надежда, Вахолдин Владимир, Федоров Михаил, дукхха кхыбараш.

Къулбехьарча Вознесенске болх беш я керда техника — мехкдаьтта тIоанашка Iу чуухийташ йола парогенераторни установка. Цу кердача, бехктокхамеча участке болх бе хьожайир къона мастер Терлоев керте вола комсомольско-кагирхой бригада.

Керда болх сихен бiзаш кара а берзабаь, мехкдаьтта тIоанашка Iу чуахийтара декхараш толаме кхоачашдеш ба къона мехкдаьттахой. Царна юкъе социалистически яхье хьалха латташ хьабоагIа парогенераторни установка машинисташ Оздоев Абоазит, Валаев Михаил, Гогина Валентина, машинистий гIончаш Бабенко Лидия, Заруднева Татьяна, кхыбараш.

Хьалхехьа йоакхо ю цеха коллективо Iана кийчо еча гIуланна а. ЙIоахьалй мехкдаьттен хийн лела турбаш, дехачара тоадаьд скважинашта дIатIаводa ваякъаш. Iана кийчо еш дукхха балхаш чакхдаьхад мехкдаьтта скважинашна станокаш-начальнаш тоеш, керда уйнаш тохаш, йоахье еза моттигаш йоахъеш.

Iана кийчо елга а кердадар лохаш, цох пайда эцаш леладу мехкдаьттахоша. Эшa хьу ца хилар бахьан долаш, скважинашкара уйнаш ханнахьа хувца вIаштIехьа ца доалаш дисара кхерам эттар цехе. Уж аьшках де лаьрхIар пар. ВIашш гаргагIа йолча массехк скважине Iай болх бе йиш хургйолаш дIа-хьа кхухьа аьшка уйнаш кийчдаьд цехе. Цу кердача гIулакхо цаьдале, аьшн а кходу, шоалагIа-дале, Iай болх бара скважинаш кийчъяра гIулакх а юкъагIа далийтац.

Лоацца аьлча, планаш а шоаш тIанийца социалистически декхараш а дизза кхоачашдарна дезду укх шера мехкдаьттахой цIей «Малгобекнефть» НГДУ Вознесенскерча мехкдаьттеи газаи йоахача кхоалагIча цеха болхлоша.

Беррига советски нaха а санна, чIоагIа раьза болаш, дег тIара къобалдеш тIанийцад цар КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленумо белгалдаьха декхараш. Уж кхоачашдара балхен къахьегамен дисциплина чIоагIаеш, хIара мехкдаьттахочун коммунистически сакхетами бехктокхами лакхбеш кхы а хьинарегIа къахьега лаьрхIа ба промыслера мехкдаьтта доахараш.

А. ХАРСИЕВ.

ХАЛКЪО ХЕРЖАР

Шелковски района Ленина цIерагIча колхоза жа леладераша дизза кхоачашдаьд шу долалуш шоаш тIанийна хиина социалистически декхараш. Беррига кхебе безар 23 эзар Iаьхарг болча цар кхебаьб 23,5 эзар. Уж толамаш доахача къаьстта лакха хьокхамаш даьхад Валаев Салман керте латтача комсомольско-кагирхой бригада коллективо. Ерригача районе а дика воваш, цIи хеза саг ва бригадир. Из — эггара дикагIвола жа леладер, говза кулгалхо, кагирхой хьехамча.

ХIанз колхозе болх беш ба бокхагIа бола жа леладераш а болаш цо шии хана Iомабаь мастераш. Царех цаI ва воккхагIвола жа Iу Исаев Руслан. Ше бригадана кулгалде веллавелча гIоне шин шера вIаштта геттара дика къахьег цо. КПСС мугIараш ка дIаийцав. Иштта дика болх беш ба Салмана Iомабаь кхыбола специалисташ а.

Валаев Салмана бригада доахача толамий лард я балха из тIера хилар, хьинаре из хьабар, шийна тIадиллача гIуланах бола бехктокхам лакха хилар.

Салмана йоах: «Жа Iун балха тIа дац лоадам боаца хIамаш».

Карарча пятилетке Салмана кулгалдеча бригада коллективо дош деннад 5,3 эзар Iаьхарг кхебе. ХIаналехьа кхебаьр 3,4 эзар Iаьхарг ба.

Дика болх бер цIаккха а висац вай мехка белгал а ца вовккхаш. Беза мах баьб Салмана хьаьналча къахьегама а. Дукхха грамоташ, дипломаш, маьхера совгIаташ тийннад цунна. СССР ВДНХ выставке даакъа лоацаш хиннав.

Доккха тешал даьд Валаев Салмана. Шелкозаводской станице бахача наха — цхьадагIа хержав цар из моттигерча Совета депутаталла. Дика, хьинаре кхоачашду цо из сийлен декхар. Дукха гIулакIаш ду наха. Дукха да депутата Валаева сатем боабер, цунна дага доваллар. Гаьнарча моттигашка къахьегаш болча жа Iуита товараш даьхаш хан-хинахьа автолавка хьа ца ухеш моттигаш хул. Депутата техк цун бахьанаш, халача хьалашка болх беча жа Iуита кхылола новкъостал ду.

Е. ФАРНИЕВА,
пенсионерка.

«Киргизавтомаш» яхача Фрунзенски завода коллективо шерра социалистически яхь йоаржалый коммунистически хьисапе къахьегара болам дIаболабаь 25 шу дизара сийна. Коллектива балха стиль хиина дIаэттаб продукце дикал лакхъяра, дикагIболча производственниний опыт дIайоаржаяра, хьехамчал дIадоаржадара тIехьа лоаттабу къовсам. Цхьан боарамагIа а планагIа а лоаттаю эцархошта кийча продукци. Заводе хьаь автосамосвалаш дIаухийт вай мехкарча ерригача республикай юртий къахьегамхошта.

СУРТА ТIА: завода продукци мехкарча кхашка дIаяхийта кийча я.

Г. БЕГЛОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА МАССАЗАРЧА КОМИССЕШКА

Лакхехьарча Совета Ӏалам лорадаран Ӏалама ресурсех хьаькъалгӀа пайда ийбаран йола комисси хьежар хьун боахама министерства республика хьуний рузкъа меттаоттадаран сондахаран беча балхах долча дешага.

НГӀАССР хьун боахама министра заместителан А. В. Арсанова докладага, хӀьта иштта ВООП республикански совета председателан заместителан Г. Г. Самарске содокладага ла а диийгӀа, уж йийца а ийца, комиссе белгалдаьккхад, Нохч - ГӀалгӀай АССР хьун боахама министерства балхахоша, партийнин советски органаша кулгал а деш хьун рузкъа алсамдаккхарх а цунах хьаькъалгӀа пайда ийбара а тӀадерзадаь хьадда дола белхаш деш хилар. Керттерча даькъе пайда эцара хьу хьакхар 270 эзар гектарагара 68 эзар гектарага кхоачаш кӀезигденнад ткъаь шера.

Хьу юхаметтаоттаира плаваш кхоачашъю. Иштта, 1978 — 1982 шерашкен 1983 шера хьалхарча ялх беттен 6500 гектара тӀа хьу йогӀа лаьрхӀа хиннача фактически цу юкъа хьу егӀай 6800 гектара тӀа, хӀьта цунах лета хьу 72 процент я.

Буруний даьгӀенашкен колхозийн совхозийн дӀадийна хӀама во хулача лаьтташкен 4442 гектара тӀа егӀай цу юкъа хьун культураш планах 4400 гектара тӀа мара йогӀа лаьрхӀа ца хиннача, кхаш лорадара егӀай хьу 1782 гектара тӀа.

Пхе шера (1978 — 1982 шерашка) 3100 гектар тӀахкайттай хьу тӀайолча майдана. Деса юкъара запас 5,2 миллион кубометр алсамъьинай.

Цунца цхьана комиссе белгалдаьхад, республика хьун рузкъа меттаоттадаран сондакхаран НГӀАССР хьун боахама министарства беча балхацара кхоачамбоацарапин цо ца деш дисараш.

Юрта боахама за деш йола хӀамаш латарагӀа, дукхала хьунашта шер-шера ленаш хул къаьстта Грозненски, Гудермесски, Шалински, Шелковски районашка.

Геттара эсала лел бурунни даьгӀенашка хьу йогӀилгех цига хьуний оасаш хьаелген. Геттара кӀезига лат бурунни даьгӀенашка егӀа гаьнаш, эсала вӀаштӀехьдаьккхад къона хьунаш доахангӀа ца йоалйтара гӀулакх.

Министерства кхоачамбац Джалкински лесничества база тӀа Ӏалама парки город Грознерча къахьегамхоячта салаӀара йола зоней хьаяра хьакъехьара 1978 шера НГӀАССР Министрий Совето тӀаийца соцам. Деш дац Тийрка хий лорадра бокхкача лоархаме йола Шелковски Наурски районашкара хьунаш совъяхара тӀадерзадаь дола балхаш, цигарча хий тӀадувлача хоттигашка хьунаш лаьттала кӀалхара хиш кӀезигдалар бахьан дола дӀайовлаш латташехьа.

Бизза пайда эцац хьуний рузкъех кхачан продукташ алсамъяхара а. Хьунашка шортта я мода доалла баьцовгӀаш, хӀьта а духхьала кхаь мехлесхозо мара лелабац нохкарий, вокх лесхозаш ца уж доацаш да. Ерригаш а 500—600 сома маьха мара йоацаш геттара кӀезига кийч а ю переработка а ю эрий тӀаювлача наха юаш йолча хӀамашта, соках, консерваш, бокъабаь эрий сом 2—3 эза дукхагӀа кийчбе торо йоллашехьа.

Геттара кӀезига кийчду бочабӀараш. Иштта, 400 гектара тӀа бӀараш долча Сунженски районе кийчду дерригга бӀараш 3000 килограмм мара дац, бӀараш тӀадола 1200 гектар йолча Шалински районерча мехлесхозо чудахьа бӀараш 100 килограмм хул.

Пайда эцац республике тӀаваха хала долча лоашикарча хьунех, цо бахьан долаш 10 миллион кубометр и цигара хьокхарг хинна а хьокха ха тӀехьиина а хьу. ХӀьта хьу кийчъяра планаш кхоачашъяра атточа моттигашкара хьакха бокъо йоацаш къона хьу, къаьстта плаьи хьу хьекх.

Комиссе заседане белгалдоахар, республика территоре тӀа бахаш болча наха хьу на даьъера РСФСР Кодекс хӀана а телхадеш хилар. Иштта, 1982 шера бокъо йоацаш хьекхай 911 кубометр йола хьу, хӀьта карарча шера хьалхарча ялх бетта — 895 кубометр. Административни органаша хьун боахама балхахошта гӀо дац бокъо йоацаш хьу тийда нах материально а судебно а бехктоккаме оза. Иштта, Сунженски района мехлесхозе 1979 — 1983 шерашка хьу тедара законаш телхадарах суде дӀачудаьнача 104 дешах хьежа а бехке бараш бехктоккаме эза а чакхдаьнар 70 мара дац.

Геттара эсала я хьункомбинатий, хьун боахамий материально - технически базаш. ДукхагӀа йола йокхий тракторш, бульдозераш, хьу тедаш юхеюса гударгаш дӀайоахаргаш къаьнача маркаех, тиша, капитальни ремонт е езаш я. Кхоачамболлаш яц хьу хьокхаш а хьу йогӀаш е бола болхлой дӀа-юха кхуйла транспорт.

Нохч-ГӀалгӀай АССР хьун боахама министерства геттара сагота йоацаш къестаду керда техника чуйоалляра дешаш.

Лакхехьарча Совета Ӏалам лорадаран Ӏалача ресурсех хьаькъалгӀа пайда ийбаран йолча комиссе решене тӀа я хьун боахама министерства на а республика праваш лораеча органашта а йола шера рекомендацеш.

* * *

НГӀАССР Лакхехьарча Совета халкъа образованена, культурана, спортана йолча массазарча комиссе аргӀанарча заседане дийнар республика Лакхехьарча Совета депутаташта — халкъа образованена, культурана, спортана йолча комиссе членашта тӀадехка наказаш кхоачашдарах дош.

Депутата В. Н. Оглоблина яьча докладага ладийгӀа а из йийца а яьлча комиссе белгалдаьккхар, республика Министрий Совето, предприятейн организацейн кулгалхоша хархархой наказаш кхоачашдар дукха белгала болх беш хилар. 1980 — 1982 шерашка уж дешаш наст-каста Министрий Совета заседанешка, производственни совещанешка дувцаш хиннед. Карарча шерера ялх бутт чакхбоалаш республика Лакхехьарча Совета комиссе членашта деннача 13 наказах 5 кхоачашдаь дьнадар, 6 хӀанз чакхдоаккхаш а.

Хархархой наказегӀа Ляпидевске улицагӀа пикъ тоабаьб, сердал хулга Ӏалашдаьд хьал а яь болх бе йолаялийтай Ца-Ведана. Харачой юрташка школаш. Надтеречное ялача [illegible] хинпровода керда лини йиллий, кхы тӀа а насосни станци хьалбй.

Цунна цхьана заседане белгалдаьккхар, цхьайолча министерствашта, ведомствашта, райгорисполкомашта 1982 шера а цул тӀехьегӀарча хана а кхоачашдаь хила дезаш дола наказаш чакхдоахилга Ӏалашдаь ца хилар. Иштта, НГӀАССР Лакхехьарча Совета депутатага Е. П. Лисицынайга Иванова городоке 1982 шера аптека хьалъелга дезаш даь наказ кхоачаш ца деш дисад. ХӀьта из дехкар ше 1980 шера 5 августе тӀапйцача соцамца «Грознефть» объединеней Грозненски горисполкоман тӀаьнлладар НГӀАССР Министрий Совето.

ХӀьта «Грознефтеоргсинтез» объединене хӀана а къовстадаьдац Заводской района школашта эша производственно - дешара комбинат хьаьра дош. Толстой-Юрта хий лоаттадеча системана реконструкци е, аьнна депутата Л. А. Ивановайна денна наказ а кхоачаш ца деш дитад «Чечениигушводстрой» управлене.

Комиссе членаша белгалдаьккхар, из иштта нийслург ца хилар, пагахьа санна дукхача министерствашта, ведомствашта, халкъа депутатий районни городской исполнительни комитеташа предприятей, организацей, учреждений кулгалхошкага, юкъарчал доашк наказаш кхоачашде дезаш барашкара кхы тӀа а эша материальни, финансови, кхыйола ресурсаш тоагуча а йоалийташ, уж цоай ханнахьа кхоачашдайтилга хьадийла даларе.

НГӀАССР Лакхехьарча Совета массазарча комиссе могадир «Грознефть», «Грознефтеоргсинтез» объединенешта, «Чеченингушводстрой» гӀишлошъеча тресталена, Грозненски горисполкома хархархой наказаш кхоачашдара беш бола организаторски болх тоабелга, уж кхоачашделга Ӏалашдара кхы тӀа а эша ресурсаш тьалазара дукхагӀа инициативен хьинери гойтилга.

ДИКА ХОАМАШ

ЦхьайтталагӀча пятилетка кхоалагӀча шера вай республикерча промышленни предприятешта, юкъе яьржача социалистически яхье массехказа хьалхара моттиг а йоаккхаш, республиканск Сийлен улга тӀа йихьай «Октябрьнефть» НГДУ коллектив. Из коталоний икъ дӀахо бахьара беррига ший юхи торонаш оарцагӀа яьха хьинаре къахьегаш хьайоагӀа из. Цудухьа бетӀагара беттага дукхагӀа хул планал совгӀа но доахаш дола мехкдаьтта. Ер шу доладелча дена цхьоалагӀча сентябрга кхачалехьа заданел совгӀа цо даьхад 10650 тонн «Ӏаьржа дошув». ХӀьта планал совгӀа мехкала яьккхай 70 эзар сарга сом мах бола товарин продукци. Уж кул шера тӀаийцача социалистически декхарех лаьрхӀачул дукхагӀа. Къахьегама оасаре даккхьяра барт беттан план цаӀи ахи процент совгӀа тӀехкхоачашьяьй НГДУ мехкдаьттахоша.

Массаза а санна барӀ бетта даьтача къахьегаш толамий итогех мехкдаьттен газа йоакхача управлене промыслашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай Ерванддин Клим Валасановича кулгалдеча цхьоалагӀча промысла коллективо. Планал совгӀа ерригача управлене даьнхача мехкдаьттах дукхагӀдар цо даьнха да.

* * *

Халкъа эшаш дола товараш ма мосга дукхагӀа ара а хецаш, производства эффективности балха диналя лакхъяра тӀадерзадаь дукха балхаш ду Нохч-ГӀалгӀай текстильно-галантерейни производственни объединено болхлоша. ХӀара бетта хӀана тегац аьнна керд - кердача моделех тега йолаю хӀамаш, тӀа-тӀа шоръь арахецача товарий ассортимент, шерра юкъехкул предприяте ший стандарташ. Цу гӀулакхаша кердача къахьегама толамашна кхуил уж. Цхьа бутт дӀабахийтабац цар ункх шера шоаш тӀаийца декхараш тӀехкхоачаш ца деш. Цудухьа цар вӀаштӀехьдаьннад барӀ бетта планагӀа лаьрхӀачул совгӀа 135 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци мааьхала яикха. 118 эзар сом мах бола товарин продукци арахеца.

Масса а волча техникоэкономически хьокхамий заданеш а тӀехкхоачашъяьй цар кӀадаш, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоирах арахецача продукцега дӀабода мах лохбарах ункх шера объединене коллективо пачхьалкхенна бал пайда 772 эзар сом ба, цох планал совгӀа баьр 243 эзар сом а болаш. Къахьегама оасарле лаккхъяра задани кхо процент совгӀа тӀехкхоачашьяьй.

Объединене филиалашта, цехашта юкъе лаьржача социалистически яхье ункх шера хаддамза хьалха латташ хьайоагӀарех я Коблова Валентинас кулгалду Урус-Мартановски филиала коллектив.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

БРАЗЗАВИЛЬ. Конго Демократически Республика столице хьайийлай Лакхера партийни школ — Конголезски къахьегама партена КПСС ЦК-с совгӀата хьалъьяр. Городе эттара лоархӀамегӀа барех болча наькӀа — Герзашцарча нкамй бульвара — йистте хьалъьяй керда архитектурни ансамбль. Укхазара дика гу хозача мозаикаца тоабаь тӀера дӀахоадабаь бола ланха буль, учебни а нах чуӀеш йола а лоа санна кӀай корпусаш. Укхаза долаш да дешара а дешаш барашта садаӀара а мел эшар.

СУРТА ТӀА: Браззавилерча ВПШ керттера корпус.

ТАСС сурт.

АФГАНИСТАН ТАХАН

Доазон йистерча провинце вахар

Афганистана къулбехьенмалхбузе, Иранацеи Пакистанацеи цун доазув хоттадучча улл Нимруз яха провинци. Цун территоре тӀа докхагӀа долча даькъа тӀа малхо цӀийль Даште марго яха гӀомараш яда. «Ӏожалац яьссалеш» яхилга да из. Укхаза гӀолла Ӏододача Гильманд яхача хин гечо чу йокхха йоацача оазисашка бах провинце дукхагӀа бола нах. Цун административни центр Зарандж яха йоккха йоаца город я. Тхьо эзар гаргга нах а бахаш.

Цхьан хана Заранджо юкъе караваш уха торгови наькъаш чакхдийнад, цар бухахь доаттабеш хиннаб Иранан Индейн юкъе дӀахо КъулбехьенМалхбоале а и Азерча мехкашца д. Уж хьаьаш дагаухийт хӀана алхха провинцей цӀераша. «Нимруз» яхилга персиний моттала «ах ди» да. Хьалхарча ах денна яхача безаш хинаб наькъахой цхьан оазисагара воиха оазисага. ДӀа ца яхочаш новкъа делкъал тӀехьагӀа бисараш бойбеш хиннаб йоахалои укхаза кест-каста хьехача гӀомарашеи. ХӀанзара автомобильни наькъаш дехкачул тӀехьагӀа, цул совгӀа, яхача транспортий тайпаша дегӀа даьжача Зарандж (из торгови центре перевалочни пункти хилара) лоархӀам байнаб.

Провинцешка баха нах дукхагӀа долча даьнъе моттиган хувцаш дӀа-юха а ухаш хьайбаш лелаеш ба. ХӀьта хий долча лаьттанашна балхаш деш. Кулга говзалашта юкъе эттаре керттера лоархӀаш кӀувсаш де хар да.

— Апрельски революци хилалехьа хьалхагӀа Нимруз яха провинци Афганистане эттара тӀехьа латтарех яр, — йоах провинце губернатор волча Гулам Мухаддина. Цун 37 шу да. Къамах пуштун ва из гильзаев племех хьаьвьина. Укхаза ваьь из. Конг яхача уезде, специальностах радиотехник ва. Цхьа шун ах шун да из губернатора поштдалаю. Укхаза баха дукхагӀа бола нах шоай лаьтта я, цу тӀа къахьега балха гӀерса, доахан-яа я долаш бецар. Балланца чулатта уж лаьтташ доалаьа хиначарна, шоаш деча балхах хьаьацаш хӀама доацаш — хьедаьккхача ялата алхха диъалагӀа дола дакъа мара.

ХӀанз халкъа Ӏаьдало лета социально - экономически хувцамаша дерригача афгански халкъа вахар хувц, иштта хийцад тха провинцера дар а. Лаьттани - хини реформа чакхйоаккхаш, дукхача кӀезига лаьтта хиначена а е вӀалла ца хиначена а ахархошка лаьтташ кхачад. Баьъда, къаьна феодальни юкедисараш наьха кхетам чура атта далац дӀа. ХӀанзарча цинь мара ахархой кооператив яц тха, цар чу къахьегаш ва 183 сар. Пачхьалкхено новкъостал ду царна дӀадуча гица а, удобренешца а. Дукха за йоацаш цаьна елар цо трактор. Заранджо хьанай пачхьалкхен ферма, цо эзар гектар лаьтта фонд а йолаш. Совхна цун хиашнара чиийнар, тоадаь дола хӀи сорташ дӀадер бахьан долаш, 21 центнер ялат хӀара гектара тӀара. Провинце кхашкара юкъеба хьувнъях лорхӀ центнерал совгӀа да хулача хана.

Воккха таркам тӀабохийт провинца дегӀайоалаеш кхашта хиш дехнара. Тха дика хин ресурсаш я — из да Гильманд яха хий. Баьъда, ирригационни сеть ца хиларах а, къаьнара хиш лехнаш хиния ораш доладар бахьан долаш а, юрташкарча боахамашта эшаш дукхагӀа дола лаьттош пайда ца эцаш дус, цул совгӀа, гӀомараша дӀадукъаш а латт. 40 километр хӀаьна долча, Лошкари — Заранджи яхача хий ухаш долча канала ремонт яро торо лургъя ялаташка провинцера цхьадола лаьтташ пайдане хургдолаш юхаметтаоттаде. ХӀаьта цо йиш хулийтаргья тӀайоагӀача хана лаьттана хини реформа провинце чакхъйикха.

Дукха ха йоацаш тхо долча венайар ДРА министрий Совета Председатель вола Султан Али Кештманд. Цо дош делар провинце бахача наха, правительства средствах хьелецаргъа, аьнна, Камальхан яха хий чуседа моттигы хьарсаин даь йистедаккха. Цул совгӀа, Гильманд яхача хи тӀара хьадоагӀаш цинь керда хий декха ораш дахен. Цо йиш хулийтаргья керда сомий бешамаш хьалхеец боамбен тхьамкан плантацеш шерьна.

Образоване система дикагӀа хилийта гӀерташ а дукха дахьег провинце. Зарандже хьеӀларгъа школа, Афганистане эттара хьалха белуджски меттала хьехаргдола моттиг я из, из мотт буцаш да провинце бахача чакхьа цхьа даькъа. Белуджски меттала дола учебникаш хьадеш латт Кабуле. Зарандже уездни центрашкен болх беш курсаш я, наден дешем ца хоа нах Ӏомабеш. Уж хӀанзарчое 18 мара я. ХӀьта дешен аден Ӏомабала безам бола нах тӀехьтӀехьагӀа дукхагӀа хул, 35 курс хилийта лоархӀ оаха укх шера.

Довзуи юхо хиларах филла хила дезаш хул тхо массе хана. Иранеи Пакистанен лачкъа багӀа контрреволюцен хьалхале лелаераш даттара ноккъарло е гӀерташ ба ДРА хьадеча кердача вахара. Цар хьачуухийт афгански территоре тӀа кхыча пачхьалкхений инструктораша Ӏомаль йола террористически бандаш. Баьъда, провинце баха нах дуьхьале е нийча ба арахьара чугӀертачарна. Тайп-тайпарча кишлакашка вӀаштегӀехка я революце гӀончий отрядаш. 700 совгӀа сар ва уж. Афгански эскара доакъошцен царандоицен (халкъа милици) цхьана ха тӀа латт уж апрельски революце даьр лораеш.

Александр **СУХОПАРОВ.**
АПИ корр. доалахьа вола
Кабул.

ТӀОАНАШТА НИЗ ТӀАЛОАТТАБАРА ЧОТАГӀА

«Старогрознефть» НГДУ чуйоагӀача цехашта юкъе къаьстта дика къахьегаш я ункх шера мехкдаьтта тӀоанашта низ тӀа а лоаттабеш «Ӏаьржа дошув» тӀадеттадалийтара йолча коммуниста Ф. Н. Щербанова кулгалдеча цеха коллектив. Август бетта план 26 дийнахьа кхоачашбир цо. Цу юхедисача пхе дийнахьа мехкдаьтта тӀоанашта низ тӀалоаттабарах цо тӀакхетийтаргда 500 тоннал чухьнакъа доаташ дола «Ӏаьржа дошув». Ер шу доладелча дена пеха болхлоша планал совгӀа даккхийтад 11 эзар тонн мехкдаьтта.

Яхье хьалха латташ ба насосий машинисташ Элембаева Сулипат, Афонькина Ольга, Трязна Вера, Доценко Антонина, слесараш Шевченко Анатолий, Гунигов Арушты, Епифанов Юрий, Шаталов Александр, кхьбараш. Цхьа моттиг пийсъялийтац цар балха тӀа хьовзам хилийта.

А. ТИЩЕНКО.

ЛЕРТТӀА БОЛХ БЕШ ХЬАВОАГӀА

Назрановски автотранспортни предприяте хӀанзалехкаь шера йола задани кхоачашъяь итташ водителаш ба.

Царна юкъе ва Машхоев Йовкъап. Шийна тӀабилла болх массаза а цӀенен бизаи кхоачашбу Йовкъапа. Ше автотранспортни предприяте болх беш волча шийтта-кхойтта шера замечани йоацаш, даим социалистически яхье хьалхалаттарашта юкъе волаш хьавоагӀа Машхоев. Шийна болх беш болча нахаца беззе, Ӏимерза ва Йовкъап. Цудухьа массане лоархӀаш сий дешн ва из.

Атта хиннабац цун вахара никъ. Маьх еча заводе болх беше сайрийнарча школе деша ихав тӀакха автослесара курсаш а яьха 5-ча разрядагӀа болх беш хиннав, шофера курсаш яьхай. 1970 шера дена болх беш ва Назранерча автотранспортни предприяте.

Хьинаре къахьегаш, общественни болх дика беш хиларах Назрановски автотранспортни предприяте водителашта юкъе эттара хьалхарчарца яьккхай цо коммунистически къахьегама ударник яха Сийлен цӀи, ункх тӀеххьарча пийс шера вӀаштта «Социалистически яхье котваьнпар» яха сийлен Знак енпай цунна. Цу сийдолча цӀерий сий даим лакха лоаттадеш хьавоагӀа из.

Балха тӀа вьтув болаш йола участок лохаш цӀаккха хиннавац Машхоев. Хала хиларах балхах бӀунъожабеш ца хилар, ше каралаьца болх цӀенен бизаи кхоачашбеш хилар я цун дика оазал. 1979 шера предприяте директора, партийнни профсоюзни организацей кулгалхоша чу а ийха Йовкъапага таксистий бригада бригадиралла ваха веза хьо аьлар. ДӀахо кулгалхоша дувцар бригада даим тӀехьаюсаш хиларахи из гӀулакх предприяте балха тӀа вӀоагӀа Ӏаткъаш хиларахи. ХӀьта шун сайх бенна тешаш боабергбац аз, бригада социалистически яхье хьалхалаттарашта юкъеххийта хьовргва со, аьнна дош делар цо.

Таксистий бригадана кулгалде хьожаваьча хьалхарча денойке а тахна волавелар Йовкъап бригада тӀехьаюсаш хилара бахьанаш. ХӀара дийнахьа итогаш е ваьлар хӀара водителан баьча балха. хӀаранегара доагӀаш дар хьалехар, бе безача бехк бора. Цудухьа массехк бутт балалехьа социалистически лекхараш тӀеххоачаш а деш яхье хьалхалаттарашта юкъенхар бригада.

18 сар ва цун бригаде. ХӀара бетта нормаш тӀехкхоачашъеш къахьегаш ба укхаза Албогачиев Исраьил, Бакаев Дауд, Арчаков Мухарбик, Гелисханов Асхьаб, Евлоев Юсап, Гадиев Муса кхыбараш.

Укх пятилетке Машхоев Йовкъапа предприяте кассе планал совгӀа дӀачуденнад 1300 сом.

А. САГОВ.
тха соб. корр.

ХУВЦАМАШ ДОГ ХЬОАСТАШ ДА

ТӀеххьарча масеха шера пачхьалкхенна юртбоахама продукци дӀаладара илакех лоархӀа ца ен хьалий Ачхой-Мартановски района «Овощевод» совхоза коллектива. Укх шера цу боахама дукхагӀа бола кулгалхой а специалисташ а хувцабенниб. Карарча шера хьалхашка латта декхараш кхоачашдара, хьалха хинна кхоачашбоацарш дӀадахара тӀаберзабаь беча балхах дувд тахан совхоза директора Б. ЛОРСАНОВА.

Ер шу доалуш тха боахама коллективна хьалхашка геттара чоалхане декхар латтар. Пятилетка хьалхарча шин шера пачхьалкхенна даь ве мёттаоттаде дезаш дар. ХӀьта духхьал совхна пачхьалкхенна планагӀа доагӀачох дӀа ца луш дисар 5740 тонн баьцадаараш. Из бахьан долаш 1398 эзар сом зе хилар боахама. Ийс бригадах С. Саралиевен У. Джабраиловен кулгалдечар мара кхоачашъяяйхар баьцадаараш дӀадалара планаш.

Уж гӀалаташ бригадирий бехках нийсденнад, аьнна, ела йиш йолаш да. ХӀьта из а дерригга бакъхургдацар. ХӀана аьлча, бригадираша дувлийташ хинна гӀалаташ боахама кулгалхошта а специалисташта а бӀарга ца гуш хиннадац: юкъерча звеной кулгалхошта юкъе дукха бар юрта боахамца цхьаккха гӀулакх ца доагӀаш бола нах. Боахама дукхагӀа йола техника еха, хӀьта из лелаенах боацаш латтар. Из бахьан долаш баьцадаарашта ший хаинахвен дивен доал де вӀаштӀехьдалацар, хьувкъам чуъдара нах тоацар.

Лоацца аьлча, бригадирий, специалистий бехктоххам ай бе, къахьегама дисциплина вӀоасӀье, ерригача производственни участникашка болх оолатгара дӀа эргабаькха тоабе безаш бар. Цул совгӀа, нах шоаш хьадечох дог лазаш хургболаш цхьацца хувцамаш ца дича а даргдолаш дацар. ЛаьрххӀа ишт а оттаь, шу доалуше уж гӀулакх дукхегӀбола специалисташ, бригадираш. Бригадир хинна Джабраилов Ӏумар боахама керттера агрономалла оттавир хӀьта цун когайтта Серноводскерча юртбоахама техникум яьккха къона специалист коммунист Лорсанов Бадрудин вахийтар. Геттара дика кхоачашду цо шийна тӀадиьйа гӀулакх. Юххьнца Джабраилов Ӏумара новкъостал а деш, боахама толамагӀйолча бригадай мугӀарашка яьккхай цо ше кулгалду коллектив. Балхах дог лазаш къахьег керда оттабьча кхьча бригадираша я.

Механически мастерской яц тха боахаме. ХӀьта а кхоачамболлаш дика тоайир совхоза коллективо ерригга юрта боахама техника. Массаза нийслуш хинвар — болх хьабе механизатораш ца тоьаш хилар дӀадаккхара бӀь бетта болх бергбола курсаш вӀашагӀ а ехха. Кьона механизатораш кийчбир совхозе. Цу гӀулакхо вӀаштӀехьдалийтар бӀаьстан кхашкара балхаш ханнахьа чакхдаха.

Къахьегамхой балха хьалаш вӀаштӀехьдалдарах тийша да моллагӀча производстве доаха толамаш. Из гӀулакх кхета а деш, ерригача бригадашка, хӀьта уж итт я боахаме, малхах а дотӀах а хьулавала йиш хургйолаш кхоалленаш йир. Дерригга гӀулакхаш теркал а деш вӀаштӀехьъяьхар социалистически яхья условеш, балхацара моральни материальни бёзам совбаккхарца мероприятеш. Уж хӀара сага дӀайовзийтар.

Социалистически яхьа итог хӀара дийнахьа ю. Хьалхарча дийнахьа хӀара саго даьр тӀа а яздеш цунах мел ахча хьожадаьд белгал а доккхаш, ведомосташ хьалтох бригада станашка шоллагӀча дийнахьа.

Бакъдар аьлча, керда юкъедоалалаьчое юххьанца цхьацца бригадираш духьала хилар. Хьадечох доагӀар хьалха санна кӀезига халарах, хӀьта из бахьан долаш балхара нах дӀаахар кхерар уж. Царна меттар бакъ яьхавар. ХӀара дийнахьа даьчох шоашта мел ахча хьожаду гуш болча навха балхацара бёзам кхы а лактбелар. Ӏуйрийна балха веш хӀара сар ведомоста тӀа ца хьожаш Ӏалац. КӀезига ахча даьнхар кхы а дикагӀа къахьега гӀерт. Хьалха санна цхьацца нахага озабезам а беш, учетчикашка лекхъораш дайтац цо. Цул совгӀа, совхарчул дикха дукхагӀа да хӀана хӀара сага доагӀа ахча а.

Сар балха ца воагӀаш моттиг наггахьа шера нийслац хӀана, хӀьта тӀехьавнса балха веха — вӀалла а. Нах машинаша балха хӀа а кхуил цӀа а буг.

Иштта йоакхо е йолаьчул тӀехьагӀа, кхамметтол кхыча совхозашкара нах ух хӀанз тха боахаме болх бе. Масала, сохна «Новосельский» совхоза цӀи хезача баьцадаараш кхедечо Тепсуркаев Мовлата кулгалдеча бригаде хинна массехк сар ва хӀанз тха боахаме № 8 йолча бригаде къахьегаш. ХӀьта «Урожайный» совхозера С. Сулейманова кулгалду бӀарча звено юхаера тха боахаме укх шера. Совхоза кулгалхошта раьза боацаш дӀабахабар цхьан хана цу звенора нах.

Цу хувцамаша беркат а далийтар. Планал дикка дукхагӀа я хӀанз хӀара гектара тӀара чуйха помидораш а нарсаш а, иштта дукхагӀа чуяь кабачкеш, кабуъ, кхы тайпа баьцадаараш. ХӀьта план 8100 тонн йолаш укх шера Дахкена 11200 тонн баьцадаараш дӀадала декхар тӀаийцад совхоза коллективо. Из кхоачашде низ дӀанкхочаргхиларех тӀеш со.

Пакистане дукхача наха выступленеш ю мехкарча доалдеча реакционни режимана духьала. Демонстранташа хьадех Ӏаьльмате сиха Зия-уль-Хака военни администраци отставке йохийталга а граждански правительства Ӏаьдал дӀалулга а.

Ӏаьдалаша яьхаа вивзаш ду наха, антиправительственни манифестацеш доахае гӀерташ. Дукхаь нах лувцаш набахтенашка чухувс. БӀуно дуккхаза топаш йийттай демонстранташта. Из бахьан долаш карателий карагӀа 20 совгӀа сар венная.

СУРТА ТӀА: Карачерча демонстрацена юкъе даакъа лоацаш хинна цхьа сар лоацача хана.

АП—ТАСС телесурт.

ТАХАН 100 ШУ ДУЗ И. С. ТУРГЕНЕВ КХЕЛХА

ТУРГЕНЕВСКИ ПРОЗА ПОЭТИЧНИ ДУНЕ

Иван Сергеевич Тургенев — XIX бIаьшерен сийлахь-воккха яздархо — шийн доьнехал деш ца хиларах, цо йоккха дерхIаш хиннаш шийн моттиг эрсий литература: «Шин даьчахьала юкъерчу йоазонхоех цаI ва со — Гоголан тIайоагIача хана хургволчун юкъерча замен даьчахьала. Лев Толстойн «Берали», «Кхувш-воагIа хан» яха хьалхара повесташ арадаьлча, цу хане цIихезза деша говзанч хиннача Тургенева, аттонца доккха са а даьккха, аьннад: «ХIана юххера а, хьавера ер — Гогола викъ дIахо хьоргбар, вIалла цунна тара а воацаш, вайна ва везза аьнна хийттача бесса...».

Цхьацца хIамаш бахьан долаш Тургеневс шийн вахара дукхагIа дола шераш доазол дехьа даьхад. Цудухьа хинна хургболаш ва из Малхбузе (Франце, Германе, Англе) дIабайзача эрсий йоазонхоех хьалхара вар, из доттагIа хиннав Флобера, Диккенса, Золи, Доде. Бакъда, дилла а эггара хьамсарагIа-м Тургенева Россе, шийн даьхе, хиннай, къаьстта шийна дола цатоамаш дин а даь, шийн деррига хьинар-низ дIаденнад цо доазол дехьа эрсий культура кхайнаеш. ЧIоагIа безам хинна цун Лев Толстойн «ТIоми машари», Пушкинен Лермонтовен поэмаш, Гоголa дош доазал дехьарча дешархочун кхетаичу ювшае, Россе духовни ганз санна.

Тургенева дукха езаш хиннай искусство, дерригача дунен культура аре — сийлахь-йоккхача философега, Бетховенен Глинкай музыкагаре Шекспира, Кальдерона, Пушкина кхоллам кхачалца. Из шедар в цунна массе хана дийна дар, холуш дар, из цун сина массазаре дуне дар. Дукха дийша хиларо, йоазонхочун лирически даькъах хоттадена долча, хьанкел литературе «тургеневски (оалаш йола) категори». Кхыча сийлахь-воккхача эрсий йоазонхочо М. Е. Салтыков-Щедрина белгалбаьхаб Тургенева кхолламо уйлаш йоккхий эш бола Iотъам: «Фу ала йиш я Тургенева мел йолча произведенех? Уж йийцача, атта са доахалуш, атта тешалуш, цар йоахал талаш хилари? Нравственно къе цар лакхвеш, дагахьа цар автор Iайха. везаш, къоабалеш хилари?».

Дукха ха яьккхай Тургенева Париже вахаш. «ДогIа делхача хана Париж, сира роза мо еллалу», — аргда цо цкъа... Къоначa Тургенева доттагIаштен хаьархоштен, иив болаш воагIа йоазонхо дагавоагIар дукхьал цунах Париже 1847 шера беттабенна хиларах. Гой из, тиъаь итт шу даьхна вола, лакхача дегIара, сиглен бесса бIаргаш дола, эздий эIамсаг, дилла а бер хет цунах цун шийн тайпара самал йолча, из яла мо везаш йолча ваина — Орловски губернерча йIаьхийча помещицака. Из поэт ва, кхоачаш хиначарца вец на вIаьхий, шийн дагарча уйлашца ва, из кIезига-дукха Дон-Кихот а ва Тоамболча Кхалсага вола — гIоръьнне йолча французски иллиаларкочоа Виардо Полинайна сужне ухеш.

Париже, цигарчул а хьинарегIа Куртавнеле, Виардо яхача маьреи-сесаген цIагIа, дикка ха йоаккхаш из ваьхача, художнико хьаккалладай шийн тайпара дола «тургеневски Россе» сурт-сибат. Цо язду шийн ханарча дворянски цIеноех, цар вахар йоазонхочоа дика довзаш хиннад. Тургенева дворянски бIеннй дуне тамашийна дезза а драматични а да. Из вайна ховча боарамах «эрсий вахара энциклопеди» да, из хувцалуча ханара.

Тургеневски дуне — уж Россе дийна моттигаш я. Iалаьмате талантаща бIаьхий болча мехка, бIаьхий болча тамашийнача къонала идеализмаца, денална, доккхий гIулакхаш де кийча хиларца. Халкъан Россе бухбоала низ хьахьенхаб Тургеневс наттахьчун мара хулаш доалача художественни тешаварна шийн «Чаракъа записканш» яхача книжка тIа — из да эггара хьалха дикача уйлаца а пенвалара а хосий ахархоех — цар маьнарал, хозне езар, дааькъ доалаш хилар хьаьбонхаш кхета йзо книжка. Якова Тукне ялле («Иллиналанхой» яха дувнар) пенаш дIай-сай тотташ санна хет, цо уIлаш хувц дадувгIархой: «Иллиа доахар цо. хIаьта цун илле хIара оаз дета кхоачара. бIаьг жа кхоачча шера а хетар, йовзаш йола йоккха аре цо хьаеллаш санна тхоашта хьалхашка, чакхе йовлаш мо цу тахьнала»...

Из аре, чакхе йоацаш дIайода гаьнал, халкъа вахара бенихе форд ба, дувцара персонаж хинна, дерригача Тургенева романашка. Цо хьахьоках массайола конфликташ, «дворянски бIенашка» хула массадола хувцамаш — Тургенева шийн турпалаш лийкача («тургеневски мехкарий») — Iнмерза, сатемза бола вахара маIана духа тIа кхача гIертараш — даим лелаш вола Рудин («Рудин»), цIи хеза реалист, естественни Iилмай пропагандист вола Базаров («Дайи бераши»), бакъдар дезар бахьан Iазап хьегаш вола Лаврецкий («Дворянски бIн»). Цу массане а цхьа уйла-нигат да — мишта лохаргбар даьхенна эшаш дола гIулакх де викъ, мишта вIашгIехьдаргдар, чиновниккий канцелярешта а воацаш. Россе эшаш хилийта. «Россе йоахалургья вайх хIаравар воацаш, бакъда вайх цхьанкха а воахалургва; из йоацаш. Даькъаза ва из иштта хетар, шоаза даькъаза ва из йоацаш воахалур!» — йоах «Рудин» яхача романа тIарча цхьан турпало.

Тургенев — эрсий вахархой крепостной бокъонах мукъабаьхача 1861 шера хиннача реформа хахархо, из доттагIа хиннав йоазонхой-революционерий Александр Герцена, Николай Некрасова, тIаккха Лев Толстойн а. ЧIоагIа фийла волаш тIалувзаш хиннай цо шийн замен хьалхара идеяш. Майра, хIама хьаде кийча болаш хьалха латта уйлаш делаеш ба цун турпалаш, маIанах меттел, кхалнах а. Сина чIоагIа а эздий а я Елена Стахова, из болгаринна Инсаровна тIехьа дIайода цун мехка, кортамукъленкъовсам лоаттабергболаш цига («Накануне»). ХIаьта цун Марианна Неждановца цхьана халача новкъа йоал хургбола революционни къовсамга вугача («Новь»). Тургенева произведенеш турпалаш-кхалнах — уж ба яздархочун дикагIа мел йола уйлаш, доглоахилга лелаеш.

XIX бIаьшерен 70—80-ча шерашка баьхача кагархоша дика кхетадеш хиннад Тургенева «Порог» яха прозаца язъяь стихотворени шоашта йола поэтични гимн йолга — къонача бIухой, сина хозала, халуш ца хилара, хьалапача лакъа тIара боалаш ца хилара хетаь йола.

Тургенев тешаш хиннав боккхача, тIаусача адамий дикача самалий низах, цо хестабаьб из. цо яьй цун проза а сел чIоагIа дешархошта эшаш вай хана а.

Виктор ЧАЛМАЕВ, литературни критик. (АПН).

Советски Союзе 50 город а доттагIален дикача доалахой хьесаперчен гIулакхаша Финляндерча городашца бувзам лоаттабеш. Айкха культурни кхыча гIулакхийи бувзамаш шоашта юкъе леладерех а Ярославли цунца вошал леладу Ювяскюли.

Дукха ха йоацаш Ярославле хиннад воша тоссаденнача городашкара бахнийтарий 7-гIа вIашагIкхетар. Цул хьалхагIа цу тайпара кхозза вIашагIкхийтта хилнаб Финлянди, кхоза вайцига а — Ленинградс, Таллине, Киеве.

Белгала хIама да из традиционни вIашагIкхетар доттагIала, цхьана гIулакхаш леладара, вIаши гIодара хьакъехьарча советско-финляндски Договора кIал кулгаш яздаьча хана дена 35 шу дизар вай халкъаша торжественно дездаьча шера хилар. Вай шин мехка юкъера дикача лоалахой дараш санна дола гIулакхаш дIахо дегIадоаладара этап хинна дIаоттаргда из вIашагIкхетар.

СУРТА ТIА: Финляндера баькхача хьаьшашта тух-сискал дахьаш вакъа баькхаб Ярославле баха нах. Аьрдехьарвар — делегацена верте латта Хельсинка обербургомистр Райно Иласкиви.

Б. САРАНЦЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

КЕРДА КНИЖКА

«КЕРТТЕРДАР»

Иштта цIи тиллай уих деношка Нохч-ГIалгIай книжни издательстве арадоалача шийн аргIанарча стихай книжках вовзаш волча гIалгIай поэта Гагиев Аюпа Гарихана.

Из поэт дика вовзаш ва поэзи езарашта а ешараштa цун хьалха арадийнача гIалгIай а эрсий а меттала долча книжкаех, царех да: «Малха кIала», «Аьрзи лоам тIа», «Ловца», «Боазашта эзза техаз»: бераштa язданкнижкаш «Хоза моза», «ДогIа халхадув», кхыдараш.

Поэта кердача книжка а, хьалхарча книжкашта санна, юкъехьей кIоаргга чулоацам бола, хозача, кIаьдаца меттаца язъяь стихотворенеш. ХIаьтта цар тематика тайп-тайпара я, уж язъяь я Даьхенах, партех, вахарцарча, нахацарча безамах, Iаламах, безамах.

Белгалдаккха деза, Гагиева стихаш цIъа Iойийцача дег чу юашаш хилар, из да поэта ше оалар ваькха дегашна а хьеша оалаш хилар. Къаьстта а атта ешалуш я цун стихаш мотт шаьре хиларах.

Гагиева кердача. «Керттердар» яхача стихай книжка наькха деташ хьоастаргхидарах шеко яц.

С. ОСМАНОВ.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА КОТАЛОН 40 ШУ ДУЗАШ

Цо Даьхе лораяьй

Чир-Юртарча «Красная Звезда» яхача колхозе балха вола Дахаев Баудин Шеча Эснаре гIулакх де вода, из хиннад 1940 шера октябрь бетта. Лоамашта гаьнавоанх вз наькъаша, из кхоач Читински областерча Соловьевск яхача эIамигача городе советско-монгольски доазон тIа. ЦхьайттадагIча машиннаькъа эксплуатационни полке кхоач из. Монголе столице Улан-Баторе чукхоачаш бола машиннаькъ лорабеш хул из полк. Цунца цхьана гIулакх деш хул вай республикера кхыбола кагий нах а: Чечен-Аулера Ахмадов Шарани, Ачхой-Мартанера Ковраев Хьамзат, Грозненски районера Зайтаев Аьхмад, кхыбараш.

Сийлахь-боккха Даймехка тIом болабеннача хана сатеме яцар Малхбоалехье а. ХIара дийнахьа тIалетар кхерам болаш дар герзах тоадена дола Японски Квантунски эснар, цо тайп-тайпара тийша болх делабора. Бакъда, бIухой даим а фийла хиннаб.

— Тхо дерригаш а ладугIаш хулар советско-германски фронтерча хьалага, — дагалувц Баудина. — Тха дегаш, уйлаш цига яр, дукха вай мехка къоагаш мехкарийн байра цига. Цудухьа, 1942 шу дIадолалуш тха полке оьгIа Верховни Главнокомандоване вихалаш, уж баьхкабар моастагIчуна бета тIеч тIа бахийта кIаитий къостабе. Аь се дIаязвайтар эггара хьалха. Добровольцех вIашагIтехар къаьстта йола машиннаькъа 60-гIа батальон, доацца кийчо хьчул тIехьагIа тхо дуг Воронеж яхача города юххе Степной фронта составе.

Батальона хьалхашка лаьтта декхар дар машиннаькъа тIа гIолла тIема гIирс, нах дIа-юха кхудар вIаштIехьдаккхар. Царех шоллагIча эшалона салтий лоархIаш хиннабале а, машиннаькъахой а дахи дов деш хиннаб моастагIчоа. ХIана аьлча, фашистски самолеташ гетта ра а чIоагIа тIагIерташ хинай машиннаькъа. Цудухьа моастагIчун авиацена вIашагIкхийтар Баудин, эттара хьалха, из хилар 1942 шера 16 марта Воронежа юххе дукха хьаIайнача эшалонашта моастагI фегара тIалетача.

Котало яьккхаца Сталинградски битвана мел эшар лоаттадеш хул 60-гIа батальон. Цул тIехьагIа тIема наькъаша Баудин вуг Малхбузехьа. ХIара юрт къайза тIом беш хьаяккха езаш хулар. Къаьстта а чIоагIа дукхьале йир моастагIчо Белгород хьайоаккхаш. Плезза кулгашвара кулгашка йоал из город. ХIаьта тIехьара а дукхагIа низ бараш, зенал зареш вотбоал, фашисташ лелхабу городера.

Энкхаву моастагIа вай салташа, цхьацца йоахаш мукъайоах Украина городаш Харьков, Полтава, Крюково. Цига а атта хьайоаккхалац Кременчуг, цига чIоагIале яь хиннаяр моастагIчо. Шоаш тIехьашкахьа боалаш фашисташа энкхийта хиннад Днепра тIагIолла Кременчугага вугаш йола доккха тIий. 2-ча Украински фронта командующе Ватутина оаз из тIий сиха тоаде аьле. Батальона салташа моастагIчо дов дойя а берхI дийнахьа тоаду из. Цу тIа гIолла тIехйоал тIема гIирс тIабола цIермашина.

Ерригa Украина мукъаьяккхача, подразделени юг Молдаве. Цига Баудин шийн новкъосташца Мосягин Иванаца, Василенко Александраца, Черных Иванаца юкъевода лаьрхIа дола деккараш кхоачашде вIашагIъеллача группа.

ДIадолалу Румыни мукъаяккхар. Баудин юкъевоза группа хьалхарча мутIарашка хул. Хала хиларца белгала хилар Венгре даь тIемаш а. Дукха салтий боабаьб цун город Саель, кхыраш мукъайоахаш. Баудина иштта даакъа лаьцад Австри мукъайоаккхача, Венана штурм еча. Котало яьккхай яха хоам хозача хана из хиннав Къудбехьен Пруссерча Гансенхауз яхача моттиге.

1945 шера август бетта Баудин вода советско-японски тIем тIа, цунца цхьан хана эснаре гIулакх даь нах куд цига Квантунски эснар дохадеш. Бакъда, цига нзачале Япони капитуляцию, тIом чаххбоал.

Цитара цIавеча цо 1948 шерага кхаччалца халкъа боахам меттаоттабеш болх бу Архангельски областе. Цул тIехьагIа шахте болх баьб цо, плотник хиннав. 1960 шера Чир-Юрта гаьна йоацаш цементни завод хьалъеш хиннав. Хьаьнала къахьегарах цунна еннай «За трудовую доблесть» яха медаль, кхыдола совгIаташ.

ХIанз Б. Дахаев пенсе ваха салоIаш ва. Цо хьинаре дааьъа хоац кхуьш йоагIача тIехьен тIема-патриотически кхетам дуча балхажкъе. ХIаьта тIехьен дIахьеха а дIадала а дукха да цун.

А. КУСАЕВ.

«ГОВЗАНЧИЙ ШКОЛА» ХЬЕХАМЧ

57 шу даьнна вола художник Ованес Шарамбеян эттара цIа хоза болча нахах цаI ва тахан Армене. Из цун цIи хьанйтар алххо цун шийн кхоллам хинна Iац, живопись езачар лакхе лоархIаш бола, вахара гIулакх а хинна цу сага дIаэтта дола из хIама чIоагIа дездалар а да.

30 шу хьалха Ереване художественни училище яьнка ваьлча къона живописец Ованес Шарамбеян дIавахар Дилижан яхача городе. Укхаза, хозача, бирсача лоаман мехка пейзажаш тIа болх беш, полавелар из шийн хIанз цIи теза йола коллекци гулъе. Шарамбеяна гулйора бIаьшерашка армянски халкъо шийн цIагIа, коа-карта лелаь йола тайп-тайпара хIамаш: карпеташ, кIувсаш, тайп-тайпара цIаста, дахчан, металлически пхьегIаш, духьараш...

Из коллекци гулъяр алхха шийна аьнна дацар художника. Армянски этнографически искусстваней кулггоьзалан общественноста теркам тIабахийта гIертар из, шийн тайпара «тIаувзаш йола центр» е шийн санна уйлаш йолаш болчарна — халкъа прикладной искусство дийнье гIертача энтузиасташта. Художника коллекци выставкашка дIахьокха яьлар, Армене меттел, кхыча союзни республикашка, доазол дехьа а.

Кастта Ованес Шарамбеянах Ереване Армене халкъа искусства музей директор хуьл, цо, лехаш, тIаузa — шийна тайп-тайпара профессеш йола нах: топпара пхьараш, вьшкалхьараш, дахчан тIа кхера тIа догамаш дераш, живописцаш, гаташ тIа, кисеш тIа догамаш дераш, мерацна йоахараш. Музея стендашта лаьрхIа декха говзал йола, шоай тайпара дола бIалхаш дарах совгIа, цар шоай говзалаш дIаIомаю къонача кагийча нахан мехкараштен, музея студешка, мастерскешка деша баIIача. Музея массехана бувзам лоаттабу Ереванерча бераштa эстетически кхетам телача центраца.

Шарамбеяна дукха планаш а дагадеха хIамаш я да. Уж дерригаш а цхьанне тIа кхача гIерташ да — «музейни кеп» Iоьвкха халкъа кулга говзалаштен промыслаштен тIера, къонача говзанчий искусство яха дийнье, республика хьашташ хIанзарча говзанчий кулгаше хьаьлча хоадача а шийн тайпарча а хIамацца кхоачашде. Цудухьа хьаелла лерхI хIанз гаргтача хана музее тава, цу чура хIара белашбо эца йиш хургья музей стендаш тIа хьахьокхаш мо йола хIамаш. Шарамбаьяи цун ярaш санна уйлаш йолчари шоашта хьалхашка оттадаь декхар да юха дийнъяь йола армянски прикладной искусство наха накъаргйолаш хилийта цар хIара деношкарча вахаре.

Армен ХАНБАБЯН, АПН корреспондент.

Уих шера дешара керда шу дIадолалуш эррига классашка «Машара урокаш» чакхъяха, аьнна, лаьрхIар вай мехка. Цу тайпара урокаш хилар вай республикерча школашка а. Уж кийчьеш школай хьехархошта дикка гIо дир Грознерча А. Гайдара цIерагIча берий библиотека болхлоша. Цар кийчъьяр 1-10 классашка урокаш дIахьара разработкаш, царна юкъейоагIар тайп-тайпара машарах йола материалаш, стихаш. «Дунен бераштa машарах лаьца» яха разработка кийчъьяр библиотека методист йолча З. Магомадовас. ХIаьта, «Машара урокаш» кийчъеш библиотеко дикка гIо дир Гикало поселкерча, Грознерча №№ 11, 21, 40, 15 йолча юкъерча школашта, Чечен-Аулерча школана, кхычарна.

МАШАРА УРОКАШ

Иштта Назранерча библиотекай болхлошца чакхъьяннар семинар, цига дийцар районерча школашта уж урокаш кийчъеш гIо мишта дергда.

— Оаха хьалхагIа а школашта гIо даьдар «Денала урокаш» кийчъеш, — йоах методически отдела заведующе Н. С. Вубновас. — «Машара урокаш» кийчъяьй оаха духхьашка. Из бокха лоархIам болаш хIама да, хIана аьлча, вай мехкарча берригача наьха бахь безам ба машар болча даьтта.

С. АРЧАКОВ.

Редактора зам. И. М. ХАМХОЕВ.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

3 СЕНТЯБРЬ

С. М. Кирова цIерагIа культура а салаIара а парк. 9.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00; 14.00. «Шера баьхо, са хьамсаре мохк» яха радиоконцерт. 11.00. Яйгача атлетиках йола спортивни яхьаш. 16.00. «КПСС XXVI съезда парте хIанзарча ханарча идеологически балхах» яха лекци. 17.00. Главпочтамта художественни самодеятельноста концерт. 19.00. «Халкъан партин цаIаш да» яха кинофестиваль.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 14.00. «Оаха машар безилга дIакойт» яха утренник.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 12.00. Болх беш я берий аттракционий городок. 18.30. «Советски а зарубежни а эстрада ашараш» яха радиоконцерт. 19.00. Йоккха зал. «Кхалнахьа бунт» яха Ивановски музыкальни комеде театра спектакль. 19.00. Халхарий зал. Болх беш я «ВIашагIкхетар» яха дискоклуб.

Профтехбата цIерагIа культура ЦIа. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 12.00. «Къонача советски дезала цIей» брака торжественни регистраци яр. 13.00. Болх беш я «Чебурашка» яха киноклуб. «Фаьлг болча хьоашалгIа» яха киноутренник. 14.00. Мехкдаьтта а газаш а промышленноста болхлой Ден хетадаь дукхача наха са а лоIаш сакъердар. 20.00. Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре.

4 СЕНТЯБРЬ

С. М. Кирова цIерагIа культура а салаIара а парк. Мехкдаьтта а газаш а промышленноста болхлой Ден хетадаь дукхача наха са а лоIаш сакъердар. 10.00; 14.00. «Нагахьа дерригача лаьттан кIантаща» яха радиоконцерт. 15.00. Духовой оркестра концерт. 16.00. «Тахан мехкдаьтта а газаш а промышленноста болхлой Ди» — беседа. 17.00. НГIАССР даьчахьалхен филармоне артистий концерт. 19.00. «Халкъан партин цаIаш да» яха кинофестиваль.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 12.00. Машиннаькъахой революционни, тIема, къахьегама сийлен музее еш йола экскурси. 14.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха берий кинотеатр.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.30; 13.00. Шоана, бераш, Ивановски музыкальни комеде театра «Бразиле ганзаш» яха спектакль. 12.00. Болх беш я берий аттракционий городок. 18.30. «Джаз селхана тахана» яха радиоконцерт. 19.00. Халхарий зал. Болх беш я «ВIашагIкхетар» яха дискоклуб.

ДIАХЬОШ ДА 1984 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ЯЗЛУГА

Газет лазара мах: шера — 4 сом 8 кепиг, ах шера — 2 сом 4 кепиг.

Газет язду «Союзпечатa» эррига отделенешка, агентстваша, общественни уполномоченнаша.

ТЕЛЕВИДЕНИ

3 СЕНТЯБРЬ
II ПРОГРАММА

12.15 — «Дешархо» (гIалгIай меттала).

12.45 — Вай долча хьоашалгIа да Ивановски музыкальни комеде театр.

19.35 — «Мехкдаьтта МагIалбина — 50 шу».

20.15 — «Вийса дааьзача хийла шуш, бераш!».

20.30 — Мехкдаьттан газовни промышленноста болхлошта лаьрхIа концерт.

РАДИО

3 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).

6.50 — Хоамаш. Хоттамаш бола хоам (эрсий меттала).

8.25 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.

8.33 — «Сердало» газета обзор.

8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).

8.33 — Передачай программа (гIалгIай меттала).

8.35 — Реклама.

10.15 — «Саги закони». Радиоюрная (гIалгIай меттала).

10.35 — Музыкальни антракт (гIалгIай меттала).

11.00 — «Къонах». Радиовыпуск (эрсий меттала).

11.30 — М. С. Пляев. «Хала урке». Романа оагIонаш (эрсий меттала).

12.40 — «СалаIара минуташ» (нохчий меттала).

13.00 — Ашараш (нохчий меттала).

15.15 — «Вай доттагIа — Iалам» (эрсий меттала).

15.45 — Социалистически яхья дневник (эрсий меттала).

15.55 — Мехкдаьттан газовни промышленноста болхлошта лаьрхIа концерт (гIалгIай меттала).

УКВ

18.00 — А. Шнайдер. «Iаламе художник волаш хьалхаву саг». Музыкально-литературни передача.

18.50 — «Марша воагIалда кхин». Концерт.

19.10 — «СалаIара минуташ». Передача.

4 СЕНТЯБРЬ

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор.

7.22 — «Ленинан новкъа» газета обзор.

7.30 — Передачай программа (эрсий меттала.)

7.33 — Передачай программа (нохчий меттала).

7.35 — Хоамаш (эрсий меттала).

8.25 — «Шоана дукхаеза ашараш» (эрсий меттала).

11.20 — «Лаьттан чевеш техкараш» (эрсий меттала).

11.35 — Мехкдаьттан газовни промышленноста болхлошта лаьрхIа концерт.

18.00 — «Школьни глобус». Радиовыпуск (эрсий меттала).

18.30 — «Йоана тIехье» (нохчий меттала).

18.50 — Иллеш доттагIалах долчарна. Концерт (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — А. Усольцев. «Малха чам». Радиопостановка.

19.15 — «Къона оазаш». Концерт.

20.00 — Нохч-ГIалгIайчен ашарий концерт.

Хоттам

Тахан республике гIолдеи Грозней кIезиг-дукха мархаш а йолаш, йоачан а йоацаш малхбоалехьара секунде 0—5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 23—24. Грозне — 26—28 градус йовхал йолаш хилеи тарлу. Кхаанен лоамен кхуцалуш мархаш а йолаш, йоачан а йоацаш. Тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 11—16, дийнахьа 23—28 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Грознерча экранаш тIа

«БАТТЕРФЛЯЙ ЮХА ЦIАЯР»

Итальянски музыкальни энциклопеде тIа яздаь да: «XX бIаьшере дIайолалуш дунеи оперни сценаш тIа цIи хеза хиннаб Карузо, Баттистини, Тито Руфо, Шаляпин. ХIаьта цхьан кхалсага мара мегадац иштта лакхале яккха а царна кийсса дIаотта а. Из хиннай Крушельницкая Соломия». Цо иллеш даькад «Чио-Чио-Сан», «Аида», «Джоконда», «Галька», «Кармен» яхача а кхыча а операшка. Дукхача наха хац мел хала хиннаб шийн Даьхе дег тIара езеш хиначa кхалсага вахара а кхоллама а никъ. Из яьй къеча украински мохIара дезале, из йоацаш кхы а ялх бер хиннад цун. Дукха халонаш бIаргаяйна яле а йовкхача музыкальни говзало, хIамах дог ца дилларо гIо ду цунна цIи хеза иллиалархо хила, дунен оперни искусстве йоргIоаца лер йита.

Цу кхалсагах да керда картина. Цу фильмо украински культура кхы цхьакка а оагIув йовзийт вайна. Цун сценари язъяьр яздархо а драматург а йола Врублевская Валерия я, хIаьта режиссер Фиалко Олег. Оттадаьд картина А. Довженко цIерагIча киностуде.

«ЖОЖАГIАТАРА ВЕДДАР»

Иштта цIи тиллай шоай кердача приключенчески фильмах мексикански кинематографисташ. ДIадахача бIаьшерене Бразиле хиннача событех дувц цу картина. Дошо мах болаш хиннай цу хана каучук. ХIаьта цох эIамига хIама а доазол арахьарча мехка ца кхачийта дагахьа чIоагIа бIарг тIалоаттабеш хиннаб лаьшта. Цу тайпарча, хала вахар долча нахах ба фильма турпалаш — Хуард, Архимедес, Клаудиа. Цу жожагIатара бовд уж шоаш карабахача боабергболга хой а. ХIаьта цо а сонпабац уж. Новкъа царна нийслу кхераме приключенеш...

«ЗАКОНАХ ВОАЦАШ КХАНКАВАЬЙ»

Иштта цIи йолаш да югославски кинематографисташа даьккха керда картина. Из фильм Д. Поповича сценарех оттадаьд А. Петковича. Цу кинолента дувца хIама хиннад дунеи хьалхара тIом чакхбаьнначул тIехьагIа, цин доттагI - салтий цIабаьхкача цхьаннех гайдук хул, воннох жандарм хул. ДIахо цу фильме хулаш дар довзаргда цунга хьежараша.

В. КОВАЛЕВА.

СУРТА ТIА: «Баттерфляй юха цIаяр» яхача фильмера кадр.

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителе — 2-85-07; жоповхоча секретаре — 2-84-68; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностех транспортех — 2-65-01; юрта бахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехаш — 2-65-64; корректоре — 2-80-88.

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-65-64; корректорская — 2-80-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка.

СФ05337. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4380.